

**T.C. ULAŖTIRMA VE
ALTYAPI BAKANLIĞI**

AYEM
Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü

ÇINAR[®]
MÜHENDİSLİK
MÜŞAVİRLİK A.Ş.

**DİVRİĞİ-KARS-GÜRCİSTAN SINIR DEMİRYOLU HATTI
REHABİLİTASYON VE MODERNİZASYON PROJESİ
YENİDEN YERLEŖİM ÇERÇEVESİ
CNR-ETMIC-YYÇ-001
(Final)**

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 2 / 51

Bağlıca Mah. Çambayırı Cad. Çınar Plaza No:66/5 06790 Etimesgut/ ANKARA

Tel: +90 312 472 38 39 Faks: +90 312 472 39 33

Web: cinarmuhendislik.com

E-posta: cinar@cinarmuhendislik.com

Bu raporun tüm hakları saklıdır.

Raporun tamamı ya da bir bölümü, 4110 sayılı Yasa ile değişik 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca, Çınar Mühendislik Müşavirlik A.Ş.'nin yazılı izni olmadıkça; hiçbir şekil ve yöntemle sayısal ve/veya elektronik ortamda çoğaltılamaz, kopya edilmez, çoğaltılmış nüshaları yayınlanamaz, ticarete konu edilemez, elektronik yöntemlerle iletilemez, satılamaz, kiralanamaz, amacı dışında kullanılamaz ve kullanılamaz.

T.C. ULAŞTIRMA VE
ALTYAPI BAKANLIĞI

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 3 / 51

Proje Sahibi	T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü
Adres	Hakkı Turaylıç Cad. No: 5 06338 Emek/Çankaya/ANKARA
Telefon ve Faks Numaraları	+90 (312) 203 10 00
Proje Başlığı	Divriği-Kars-Gürcistan Sınırı Demiryolu Hattı Rehabilitasyon ve Modernizasyon Projesi
Proje Konumu	Divriği- Erzincan- Erzurum- Kars- Gürcistan Sınırı
Danışman	Çınar Mühendislik Müşavirlik A.Ş.
Adres	Bağlıca Mah. Çambayırı Cad. Çınar Plaza No: 66/5 06790 Etimesgut / ANKARA
Telefon ve Faks Numaraları	Telefon numarası: +90 (312) 472 38 39 Faks: +90 (312) 472 39 33
Rapor Teslim Tarihi	Aralık 2024
<p><i>Bu dokümanın aslı İngilizce olarak hazırlanmış olup, İngilizce ve Türkçe versiyonları arasında herhangi bir uyumsuzluk olması durumunda İngilizce versiyon dikkate alınacaktır.</i></p>	

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 4 / 51

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	4
TABLolar LİSTESİ	5
KISALTMALAR & TANIMLAR	6
SÖZLÜK	7
YÖNETİCİ ÖZETİ	8
1 GİRİŞ	10
1.1 Yeniden Yerleşim Çerçevesinin Tanımı.....	11
2 YASAL ÇERÇEVE	12
2.1 Ulusal Mevzuat	12
2.1.1 Kamulaştırma Kanunu (No. 2942)	12
2.1.2 İskân Kanunu (No. 5543).....	13
2.2 Dünya Bankası Gereklilikleri	14
2.3 Boşluk Analizi.....	16
3 PROJE İÇİN ARAZİ EDİNİM İLKELERİ	21
4 ETKİLENEN KİŞİLERİN UYGUNLUĞU VE KATEGORİLERİ	23
4.1 Yeniden Yerleşimle İlgili Proje Faaliyetleri ve Etkilenen Kişi Kategorileri	23
4.2 Hassas Gruplar	23
4.3 Bitiş Tarihi	24
5 HAK SAHİPLİKLERİ	25
5.1 Tazminat Ödemeleri için Hesaplama	25
6 YENİDEN YERLEŞİM PLANI HAZIRLAMA	35
6.1 Ex-Post Sosyal Denetim	36
7 SORUMLULUKLAR VE KAYNAKLAR	37
7.1 Uygulama Düzenlemeleri.....	37
7.2 Bütçe.....	38
8 KAMUYU AYDINLATMA VE İSTİŞARELER	39
9 ŞİKAYET MEKANİZMASI	40
10 İZLEME VE RAPORLAMA	41
EK-1 YENİDEN YERLEŞİM PLANI İÇİN GÖSTERGE NİTELİĞİNDE ANA HATLAR	44
EK-2 EX-POST SOSYAL DENETİM ŞABLONU	49
EK-3 YENİDEN YERLEŞİM PLANI İLERLEME RAPORLAMA FORMATI	51

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 5 / 51

TABLORAR LİSTESİ

Tablo 1. Boşluk Analizi ve Bu Boşlukları Kapatacak Önlemler.....	17
Tablo 2. Hak Sahipliği Matrisi	26
Tablo 3. Roller ve Sorumluluklar	37
Tablo 4. İzleme Rol ve Sorumlulukları ve İzleme Göstergeleri.....	42

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 6 / 51

KISALTMALAR & TANIMLAR

AIIB	Asya Altyapı Yatırım Bankası
AYGM	Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü
BTK	Bakü-Tiflis-Kars
CSİ	Cinsel Sömürü ve İstismar
CS	Cinsel Taciz
Ç&S	Çevresel ve Sosyal
ÇSÇ	Çevresel ve Sosyal Çerçeve
ÇSS	Çevresel ve Sosyal Standart
ÇSYP	Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı
ÇŞİDB	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
EPSA	Ex-Post Sosyal Denetim
ESCP	Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planı
ETMIC	Doğu Türkiye Orta Koridor Demiryolu Geliştirme Projesi
IsDB	İslam Kalkınma Bankası
Km	kilometre
LMP	İşgücü Yönetimi Prosedürleri
PAD	Proje Değerlendirme Belgesi
PEK	Projeden Etkilenen Kişiler
PKP	Paydaş Katılım Planı
PUB	Proje Uygulama Birimi
RLIP	Demiryolu Lojistiği İyileştirme Projesi
SED	Sosyal Etki Değerlendirmesi
ŞM	Şikayet Mekanizması
TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü
UAB	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
WB	Dünya Bankası
YYÇ	Yeniden Yerleşim Çerçevesi
YYP	Yeniden Yerleşim Planı

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 7 / 51

SÖZLÜK

Arazi edinimi, proje amaçları için arazi elde etmenin tüm yöntemlerini ifade eder; bunlar arasında doğrudan satın alma, mülkün kamulaştırılması ve irtifak hakkı veya geçiş hakkı gibi erişim haklarının edinilmesi yer alabilir. Arazi edinimi şunları da içerebilir: (a) arazi sahibinin gelir veya geçim amacıyla bu araziye bağlı olup olmadığına bakılmaksızın boş veya kullanılmayan arazilerin edinilmesi; (b) bireyler veya haneler tarafından kullanılan veya işgal edilen kamu arazilerinin geri alınması; ve (c) arazinin su altında kalmasına veya başka bir şekilde kullanılamaz veya erişilemez hale gelmesine neden olan proje etkileri. "Arazi", ekinler, binalar ve diğer iyileştirmeler ve ek su kütleleri gibi arazi üzerinde yetişen veya araziye kalıcı olarak bağlı olan her şeyi içerir.

Geçim kaynağı, bireylerin, ailelerin ve toplulukların geçimlerini sağlamak için kullandıkları ücrete dayalı gelir, tarım, balıkçılık, yiyecek arama, diğer doğal kaynaklara dayalı geçim kaynakları, küçük ticaret ve takas gibi araçların tamamını ifade eder.

Müzakere edilmiş uzlaşmalar, Borçlunun belirli bir araziye edinmesi veya proje amaçları için kullanımını kısıtlaması gerektiği, ancak bunu bir kamulaştırma işlemi yoluyla yapmak yerine, Borçlunun öncelikle arazi sahibi / kullanıcısı ile karşılıklı olarak kabul edilebilir bir müzakere edilmiş uzlaşmaya varmaya çalıştığı durumları ifade eder. Birçok durumda, her iki taraf da kamulaştırma veya zorunlu edinimin tam adli veya idari süreciyle ilişkili gecikmelerden ve işlem maliyetlerinden kaçınmak için müzakere edilmiş bir anlaşmaya varmayı avantajlı bulabilir.

Yerine koyma maliyeti, varlıkların yerine yenisini koymaya yetecek tazminat ve varlıkların yerine koyulmasıyla ilgili gerekli işlem maliyetlerini sağlayan bir değerlendirme yöntemi olarak tanımlanır. İşleyen piyasaların mevcut olduğu durumlarda ikame maliyeti, bağımsız ve yetkin gayrimenkul değerlemesi yoluyla tespit edilen piyasa değeri artı işlem maliyetleridir. İşleyen piyasaların mevcut olmadığı durumlarda, ikame maliyeti, arazi veya üretken varlıklar için çıktı değerinin hesaplanması veya yapıların veya diğer sabit varlıkların inşası için ikame malzeme ve işçiliğin amortismanına tabi tutulmamış değeri artı işlem maliyetleri gibi alternatif yollarla belirlenebilir. Fiziksel yerinden edilmenin barınak kaybına yol açtığı tüm durumlarda, ikame maliyeti en azından toplumun kabul edilebilir asgari kalite ve güvenlik standartlarını karşılayan bir konutun satın alınmasını veya inşa edilmesini sağlamaya yetecek düzeyde olmalıdır. İkame maliyetinin belirlenmesine yönelik değerlendirme yöntemi belgelenmeli ve ilgili yeniden yerleşim planlama belgelerine dahil edilmelidir. İşlem maliyetlerine idari masraflar, tescil veya tapu harçları, makul taşınma masrafları ve etkilenen kişilere yüklenen benzer maliyetler dahildir. İkame maliyetine göre tazminatı sağlamak için, enflasyonun yüksek olduğu veya tazminat oranlarının hesaplanması ile tazminatın teslimi arasındaki sürenin uzun olduğu proje alanlarında planlanan tazminat oranlarının güncellenmesi gerekebilir.

Arazi kullanımına ilişkin kısıtlamalar, projenin bir parçası olarak doğrudan getirilen ve yürürlüğe konulan tarımsal, konut, ticari veya diğer arazilerin kullanımına ilişkin sınırlamalar veya yasaları ifade eder. Bunlar arasında yasal olarak belirlenmiş parklara ve korunan alanlara erişim kısıtlamaları, diğer ortak mülkiyet kaynaklarına erişim kısıtlamaları, kamu hizmeti irtifak hakları dahilinde arazi kullanım kısıtlamaları veya güvenlik bölgeleri yer alabilir.

Mülkiyet güvenliği, yeniden yerleştirilen bireylerin veya toplulukların yasal olarak işgal edebilecekleri, tahliye riskinden korundukları ve kendilerine sağlanan mülkiyet haklarının sosyal ve kültürel olarak uygun olduğu bir alana yerleştirilmeleri anlamına gelir. Yeniden yerleştirilen kişilere hiçbir durumda, yerinden edildikleri arazi veya varlıklar üzerinde sahip oldukları haklardan daha zayıf kullanım hakları sağlanmayacaktır.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 8 / 51

YÖNETİCİ ÖZETİ

Dünya Bankası (WB), Asya Altyapı Yatırım Bankası (AIIB) ve İslam Kalkınma Bankası (IsDB), Doğu Türkiye Orta Koridor Demiryolu Geliştirme - P179128 (ETMIC veya Proje) projesinin uygulanmasında Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'na bağlı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü (AYGM) ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü'nü (TCDD) destekleyecektir. **Projenin amacı, Divriği-Kars-Gürcistan sınır demiryolu koridoru boyunca lojistik verimliliği artırmak ve Türkiye'nin ulusal demiryolu ağının operasyonel direncini geliştirmektir.** Önerilen proje, Türkiye'nin demiryolu altyapısı bağlantısının hat taşımacılığı düzeyinde iyileştirilmesine odaklanmaktadır. Ayrıca Kars lojistik merkezinin demiryolu erişimini modernize ederek son kilometre bağlantı iyileştirmelerine de yatırım yapacaktır. Ayrıca dijital teknolojinin yaygınlaştırılması yoluyla Türkiye'nin ulusal demiryolu ağının operasyonel esnekliğini ve güvenliğini güçlendirecektir.

Proje aşağıdaki gibi iki bileşenden oluşmaktadır:

- Bileşen-1. Divriği-Kars-Gürcistan Sınır Demiryolu Hattının Rehabilitasyonu ve Modernizasyonu
 - Alt bileşen 1.1. Divriği-Kars-Gürcistan Sınır Demiryolu Hattının Projelendirilmesi, Altyapı ve Üstyapı İşleri, Elektrifikasyon ve Sinyalizasyon
 - Alt bileşen 1.2. Divriği-Kars-Gürcistan Sınır Demiryolu Hattının Rehabilitasyonu ve Modernizasyonu için Tasarım Kontrollüğü ve İnşaat Kontrollüğü Hizmetleri
- Bileşen-2. Proje Yönetimi

Proje kapsamında, sadece Bileşen-1 kapsamındaki faaliyetler arazi edinimi gerektirebilir. Ancak, enerji nakil hatları ve erişim yolları da dahil olmak üzere ayrıntılı mühendislik tasarımları yüklenici tarafından hazırlanacağından, arazi ediniminin gerekli olup olmadığı veya gerekli ise kapsamı bu aşamada tanımlanamamaktadır.

Bu **Yeniden Yerleşim Çerçevesi (YYÇ)**, Proje uygulaması sırasında Yeniden Yerleşim Planlarının (YYP) daha sonra hazırlanmasında kullanılacak yeniden yerleşim ilke ve prosedürlerini ve organizasyonel düzenlemeleri oluşturmak için geliştirilmiştir. Münferit bileşenler tasarlandıktan ve gerekli bilgiler elde edildikten sonra, bu çerçeve spesifik Yeniden Yerleşim Planı (YYP)(ları)nın formülasyonuna rehberlik edecektir. YYÇ ve Proje için müteakip arazi edinimi, Arazi Edinimi, Arazi Kullanımına İlişkin Kısıtlamalar ve Gönülsüz Yeniden Yerleşime İlişkin Çevresel ve Sosyal Standart (ÇSS5) ve ulusal yasalara göre gerçekleştirilecektir. Bu YYÇ, yasal çerçeveyi, proje için arazi edinim ilkelerini, etkilenen kişilerin uygunluğunu ve kategorilerini, hak sahipliklerini, yeniden yerleşim planı hazırlama ilkelerini, sorumlulukları ve kaynakları, kamuyu bilgilendirme prosedürlerini ve kaynakları, şikayet mekanizmasını ve izleme ve raporlamayı kapsamaktadır.

Yasal Çerçeve. Türkiye'deki arazi edinim yasaları ve prosedürleri uzun bir geçmişe sahiptir ve etkinliklerini artırmak ve uygulama sırasında karşılaşılan sorunları ele almak için periyodik güncellemelerden geçmektedir. Uluslararası en iyi uygulamalarla uyum sağlamak için gösterilen bu çabalara rağmen, Türk mevzuatı ile Dünya Bankası ÇSS5 arasında bazı boşluklar devam etmektedir. Belirlenen sorunlar arasında geçim kaynaklarının restorasyonu için hükümlerin bulunmaması, etkilenen kişilerin yetersiz kapsamı, tazminatın ikame maliyeti ile uyumsuzluğu, ortak mülkiyet kaynaklarının kapsam dışı bırakılması ve yeniden yerleşim planının uygulanması sırasında sürekli istişare ve Şikayet Mekanizmasının bulunmaması yer almaktadır. Bölüm 2.3'te bu eksikliklere yönelik hafifletici önlemler sunulmaktadır.

Etkilenen Kişilerin Uygunluğu ve Kategorileri. ÇSS5, etkilenen kişileri Proje kapsamında tazminat hesaplamalarında kullanılacak üç kategoriye ayırmaktadır; (i) arazi veya varlıklar üzerinde resmi yasal haklara sahip olanlar, (ii) arazi veya varlıklar üzerinde resmi yasal haklara sahip olmayan ancak ulusal yasalar kapsamında tanınan veya tanınabilir bir arazi veya varlık talebine sahip olanlar, (iii) işgal ettikleri veya kullandıkları arazi veya varlıklar üzerinde tanınabilir bir yasal hakkı veya talebi olmayanlar Lütfen etkilenen kişilerin kategorileri için Bölüm 4'e ve tazminat ödemelerinin hesaplanması için Bölüm 5'e bakınız.

Uygulama Düzenlemeleri. Devam etmekte olan Dünya Bankası finansmanlı Demiryolu Lojistiğinin Geliştirilmesi Projesi - P170532 (RLIP) için AYGM bünyesinde bir Proje Uygulama Birimi (PUB)

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 9 / 51

kurulmuştur. Bu Proje için, bu PUB altında ETMIC'e özel bir PUB alt birimi kurulacaktır. ETMIC alt biriminde, diğer uzmanların yanı sıra, gerektiğinde YYP'lerin hazırlanması, uygulanması ve izlenmesinden sorumlu olacak sosyal kalkınma uzmanı da görev yapacaktır.

İzleme. PUB'nin ETMIC alt biriminin sosyal kalkınma uzmanı YYP'lerin hazırlanmasını ve uygulanmasını izleyecektir. Altı aylık yeniden yerleşim planı ilerleme raporları Dünya Bankası'na gönderilecektir.

Şikayet Mekanizması. PKP'de tanımlanan Projenin şikayet mekanizması (ŞM), yerinden edilmiş kişilerin arazi edinim süreci, tazminatın hesaplanması veya ödenmesi, yardım sağlanması veya diğer ilgili konularla ilgili şikayetleri gibi yeniden yerleşimle ilgili şikayetler için de kullanılacaktır. ŞM, yerinden edilmiş kişilerin kendilerine sunulan yasal yollara başvurmalarını engellemez.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 10 / 51

1 GİRİŞ

Bu Yeniden Yerleşim Çerçevesi (YYÇ), Doğu Türkiye Orta Koridor Demiryolu Geliştirme Projesi (ETMIC) - P179128 kapsamında Dünya Bankası (DB), Asya Altyapı Yatırım Bankası (AIIB) ve İslam Kalkınma Bankası (IsDB) tarafından finanse edilecek Projede planlanan faaliyetlere ilişkin arazi edinimi veya doğal kaynaklara erişim veya kullanım kısıtlamalarından kaynaklanan fiziksel veya ekonomik yer değiştirmelerde kullanılacak ilke ve prosedürleri belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Projenin amacı, Divriği-Kars-Gürcistan Sınırı demiryolu koridoru boyunca lojistik verimliliği artırmak ve Türkiye'nin ulusal demiryolu ağının operasyonel direncini geliştirmektir. Proje faaliyetleri, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'na (UAB) bağlı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü (AYGM) ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü (TCDD) tarafından yürütülecektir.

Önerilen Proje iki ana bileşen etrafında geliştirilmiştir: Bileşen 1 - Divriği-Kars-Gürcistan Sınır Demiryolu Hattının Rehabilitasyonu ve Modernizasyonu ve Bileşen 2 - Proje Yönetimi.

Bileşen 1: Divriği-Kars-Gürcistan Sınır Demiryolu Hattının Rehabilitasyonu ve Modernizasyonu

Bu bileşen, Divriği ile Türkiye-Gürcistan sınırı arasındaki 667 km'lik mevcut demiryolu hattının rehabilitasyonunu ve modernizasyonunu amaçlamaktadır. Demiryolu altyapısını ve üstyapısını yenilemek, hattı elektrikleştirmek ve AB standartlarına uygun gelişmiş sinyalizasyon sistemleri kurmak için kapsamlı tasarım ve inşaat işlerini içermektedir. Proje, hattın kargo kapasitesini önemli ölçüde artırarak yılda 750.000 tondan 20 milyon tona çıkarırken, güncellenmiş mühendislik standartları ve Dağıtılmış Akustik Algılama (DAA) erken uyarı sisteminin entegrasyonu yoluyla iklim tehlikelerine karşı dayanıklılığı artıracaktır.

Alt bileşen 1.1: Tasarım, Altyapı ve Üstyapı İşleri

Bütçenin büyük bir kısmı detaylı mühendislik tasarımına ve kapsamlı inşaat işlerine ayrılacaktır. Bu çalışmalar 143 km'lik demiryolunun yenilenmesini, tüm hattın elektrifikasyonunu, Avrupa Tren Kontrol Sisteminin kurulmasını, yeni yan hatların inşasını ve mevcutların genişletilmesini içermektedir. Ek iyileştirmeler arasında tünel temizleme ve drenaj çalışmaları, köprü ve kontrollü hemzemin geçitlerin inşası ve istasyon yenilemeleri yer almaktadır. Bu iyileştirmeler sadece kapasite ve hızı artırmakla kalmayacak, aynı zamanda dizelden elektrikli trenlere geçişle sera gazı emisyonlarını da önemli ölçüde azaltacaktır.

Alt bileşen 1.2: Tasarım Kontrollüğü ve İnşaat Kontrollüğü Hizmetleri

Bu alt bileşen, tasarım ve inşaat işlerinin yüksek kalitede uygulanmasını sağlayan denetim hizmetlerinden oluşmaktadır. Sağlam inşaat standartlarını ve iklim ve doğal tehlikelere karşı dayanıklılık önlemlerine uyulmasını garanti altına almak için satın alma sürecinin gözetimini ve tüm proje uygulamasının denetimini içerir. Bu bileşen, projenin genel verimliliğini ve etkinliğini artıracak ve nihayetinde uluslararası standartları karşılayan ve Türkiye'nin stratejik lojistik ve çevresel hedeflerini destekleyen modernize edilmiş, daha yüksek kapasiteli bir demiryolu hattı sunacaktır.

Bileşen 2: Proje Yönetimi

Bu bileşen, projeyi yönetmek üzere uzman bir firmanın seferber edilmesine odaklanmaktadır. İnşaat, mühendislik, sosyal ve çevresel izleme, vatandaş katılımı ve sonuçların izlenmesi ve değerlendirilmesi gibi çeşitli hususları kapsamaktadır. Amaç, Proje Uygulama Birimi (PUB) altında projenin sorunsuz bir şekilde uygulanmasını sağlamak, proje yönetim kapasitesini geliştirmek ve tüm proje faaliyetlerinin amaçlanan sonuçlar ve sürdürülebilirlik hedefleriyle uyumlu olmasını sağlamaktır.

Proje kapsamında, sadece Bileşen-1 kapsamındaki faaliyetler arazi edinimi gerektirebilir. Ancak, enerji nakil hatları ve erişim yolları da dahil olmak üzere ayrıntılı mühendislik tasarımları yüklenici tarafından hazırlanacağından, arazi ediniminin gerekli olup olmadığı veya gerekli ise kapsamı bu aşamada tanımlanamamaktadır.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 11 / 51

Uygulama Düzenlemeleri

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'na (UAB) bağlı bir kamu kurumu olan ve finansman için özel bir bütçeye sahip olan Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü (AYGM) projenin uygulayıcı kuruluşudur.

Dünya Bankası tarafından finanse edilen ve halen devam etmekte olan Demiryolu Lojistiğinin Geliştirilmesi Projesi - P170532 (RLIP) için AYGM bünyesinde bir PUB kurulmuştur. Bu Proje için, bu PUB altında ETMIC'e özel bir PUB alt birimi kurulacaktır. ETMIC alt biriminde, diğer uzmanların yanı sıra, gerektiğinde YYP'lerin hazırlanması, uygulanması ve izlenmesinden sorumlu olacak sosyal kalkınma uzmanı da görev yapacaktır.

1.1 Yeniden Yerleşim Çerçevesinin Tanımı

Proje, Dünya Bankası'nın (DB) Çevresel ve Sosyal Çerçevesi (ÇSÇ) kapsamında hazırlanmaktadır. *Arazi Edinimi, Arazi Kullanımına İlişkin Kısıtlamalar ve Gönülsüz Yeniden Yerleşime* ilişkin Çevresel ve Sosyal Standart ÇSS5 uyarınca AYGM, fiziksel veya ekonomik yerinden edilme ile ilişkili olumsuz etkilerden kaçınılmalı veya bunları en aza indirmeli ve meydana gelebilecek olumsuz etkileri hafifletmek için düzenlemeler yapılmasını sağlamalıdır.

Bu Yeniden Yerleşim Çerçevesi (YYÇ), arazi ediniminde ÇSS5 ilke ve standartlarıyla tutarlılığı sağlamak için gerekli ek önlemleri de içerecek şekilde mevcut ulusal yasal ve politika çerçevesini kullanmaktadır. ETMIC'nin Bileşen-1'inin teknik tasarımının Proje'nin değerlendirilmesinden önce tamamlanmayacağı göz önüne alındığında, bu YYÇ, Proje'deki faaliyetlerin arazi edinimi gereklilikleri için Yeniden Yerleşim Planlarının (YYP) daha sonra hazırlanmasında ve bu planların izlenmesinde kullanılacak ilke ve prosedürleri belirlemek için geliştirilmiştir.

AYGM, arazi edinimi veya doğal kaynaklara erişim veya kullanım kısıtlamaları nedeniyle işlerin fiziksel veya ekonomik yerinden edilmeyi içermesi beklenen herhangi bir sözleşme için teklifleri davet etmeden önce YYP(ler)in Dünya Bankası onayı gereklidir.

Bu YYÇ, Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planı (ÇSTP), Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP), İşgücü Yönetimi Prosedürleri (İYP) ve Paydaş Katılım Planı (PKP) dahil olmak üzere Proje için hazırlanan diğer plan ve prosedürlerle birlikte değerlendirilmelidir.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 12 / 51

2 YASAL ÇERÇEVE

2.1 Ulusal Mevzuat

2.1.1 Kamulaştırma Kanunu (No. 2942)

Kamulaştırma Kanunu (No. 2942), idarelerin kamu yararı kararına dayalı olarak kamu hizmetlerinin uygulanması için kamulaştırma yetkisini ana hatlarıyla belirlemektedir. Kanun, taşınmaz malın mülkiyetini edinmek yerine, amaçlanan amaç için yeterli olduğu kanıtlanırsa irtifak hakkı kurulmasına izin vermektedir.

İdareler tarafından yürütülen kamulaştırma prosedürleri şunları içerir:

- a) İdare, etkilenecek olan taşınmazların tapu kayıtlarını veya mülkiyetlerini belirleyerek kamulaştırma sürecini başlatır. Daha sonra tapu sicilinde bir şerh düşülmesini sağlamak için tapu sicil müdürlüğüne bir başvuru yapılır.
- b) İdare, belirlenen değerlendirme standartlarına uygun olarak taşınmaz malın tahmini değerini belirlemekten sorumlu bir değerlendirme komisyonu oluşturur. Değerleme kriterleri şunları içerir:
 - o Araziler için, mülkün mevcut durumunda elde edeceği net gelir göz önünde bulundurularak, konumu ve koşullarına göre,
 - o Kamulaştırma gününden önce belirli bir amaç olmaksızın karşılaştırılabilir satışlar dikkate alınarak arsalar için ve
 - o Binalar için, resmi birim fiyatları, bina maliyeti hesaplamaları ve amortisman dikkate alınarak. Kısmi kamulaştırma durumunda, taşınmaz malın tahmini değeri hesaplanırken, kalan kısmın kullanıma uygunluğu ve değerindeki herhangi bir düşüş veya artış da dikkate alınır.
- c) İdare, taşınmaz malı müzakere veya takas yoluyla edinme niyetini mal sahibine yazılı olarak resmen bildirir.
 - o Mal sahibi idarenin talebini kabul ederse, müzakereler başlar ve taraflar, taşınmaz malın tahmini değerini aşmamasını sağlayarak fiyatı değiştirir. Bir anlaşmaya varılması üzerine, taşınmaz mal ya resen tescil edilir ya da tapuya bırakılır ve kamulaştırma bedeli mal sahibine ya peşin olarak ya da bir takas düzenlemesi yoluyla ödenir.
 - o Mal sahibi talebi reddederse veya bir anlaşmaya varılamazsa veya zilyetlik varsa, mal sahibi konuyu asliye hukuk mahkemesine götürebilir. Amaç, taşınmaz mal için kamulaştırma bedelini belirlemek, bu tutarın avans olarak ödenmesini sağlamak ve mülkü idare adına kaydetmek veya kaydını iptal etmektir.

Hak sahibinin bilinmediği veya ulaşılamadığı durumlarda, kamulaştırma bedeli mahkeme tarafından belirlenen banka hesabına yatırılır ve gelecekte hak sahibine ödeme yapılabilmesi sağlanır.

Arazinin başkası adına tapulu olması, sahihsiz olması veya zilyet tarafından iktisap edilmemiş olması hallerinde, zilyede sadece binaların asgari maliyeti ve ağaçların 11. madde çerçevesinde belirlenen değeri tazmin edilir.

Ekili arazinin boşaltılması genellikle hasat sonuna kadar ertelenir. Ancak, hasat zamanını beklemek pratik değilse, kamulaştırma yapan idare, zilyede mahkeme tarafından belirlenen bir rakam olan ürün bedelini tazmin etmek koşuluyla arazinin boşaltılmasını talep edebilir. Ürünün maliyeti 11. ve 12. Maddelere göre kamulaştırma değerinin belirlenmesinde zaten hesaba katılmışsa, taşınmazın tahliyesi için bu miktarın yeniden değerlendirilmesine ve ödenmesine gerek yoktur.

Bazı özel durumlarda, idare, kamulaştırma bedelinin 10. Madde uyarınca yapılan davet ve duyuruda belirtilen bankaya yatırılmasıyla taşınmaz mala el konulmasıyla sonuçlanan acele kamulaştırma kararını tercih edebilir. Acele kamulaştırmada, mal sahipleri kamulaştırmanın iptali için mahkemeye başvurma hakkına sahip değildir, ancak kamulaştırma bedelinin yeniden değerlendirilmesini talep eden bir dava açma hakkına sahiptirler.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 13 / 51

2.1.2 İskân Kanunu (No. 5543)

Yeniden yerleşim faaliyetleri 5543 sayılı İskan Kanunu ve İskan Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik ile düzenlenmektedir. İskan Kanunu, proje bölgesindeki ilgili devlet kurumlarına başvuran ve devlet destekli yeniden yerleşim talep eden ailelerle ilgilidir. Devletin yeniden yerleşim yardımı hak sahibi aileler için sağlanırken, kamulaştırma tazminatı ödemeleri proje alanında taşınmaz mülkleri olan tüm bireylere ödenir. Kanunun 3. Maddesine göre, etkilenen ailelerin tercihleri ve talepleri doğrultusunda üç tür yeniden yerleşim uygulanabilir. Kanunun 3. Maddesi bu hususu aşağıdaki şekilde ifade etmektedir;

"MADDE 3 - (1)

- Tarımsal yeniden yerleşim: Tarımsal yeniden yerleşim, bir aileye Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (ÇŞİDB) tarafından hazırlanan özel yeniden yerleşim projesinde öngörülen miktarda tarım arazisi, ev, yönetim binası, hayvan, tarım aletleri ve araçları, tezgah ve kredilerden bir veya daha fazlasının sağlanması yoluyla uygulanır.
- Tarım dışı yeniden yerleşim: Bu tür yeniden yerleşim, bir aileye aşağıdakilerin sağlanması yoluyla uygulanır: özel yeniden yerleşim projesinde sağlanan miktarda bina arsası, ev, cihazlar, aletler, tezgah ve bir veya daha fazla kredi.
- Fiziksel yerleşim: Bu yeniden yerleşim türü, köy merkezlerinin uygun olmaması nedeniyle köylerin yeniden inşası (taşınması) veya dağınık yerleşim nedeniyle köylerin birleştirilmesi ya da afetler sonucu parçalanmış köylerin birleştirilmesi amacıyla; köy gelişme alanlarından ihtiyaç sahiplerine arsa (ev arsası) satışı yapıldıktan sonra, ÇŞİDB tarafından belirlenen kredi miktarı dahilinde bir aileye inşaat kredisi desteği sağlanması yoluyla uygulanmaktadır."

Kanunun 12. Maddesi, taşınmaz malları kamulaştırılan kişilerin yeniden yerleşimine atıfta bulunmakta ve devlet destekli yeniden yerleşim için uygunluk kriterlerini aşağıdaki şekilde belirtmektedir:

"(1) Kamu kurum ve kuruluşlarınca baraj, baraja bitişik alan, koruma altındaki alan, havaalanı, karayolu, demiryolu, fabrika ve milli ekonomi ve savunma ile ilgili diğer tesislerin yapımı ile özel kanunların uygulanması sebebiyle ve tarihi ve doğal değerlerin korunması amacıyla

a) Taşınmazlarının kısmen veya tamamen kamulaştırılması sonucunda yerlerini/mekanlarını terk etmek zorunda kalan aileler,

b) Herhangi bir taşınmaz mala sahip olmayan, ancak yeniden yerleşim planlama çalışmalarının başlatıldığı takvim yılının başlangıcından önce en az üç yıl boyunca kamulaştırma alanında ikamet eden aileler, talep etmeleri koşuluyla, bu Kanun hükümlerine göre ÇŞİDB tarafından gösterilen yerlere/yerlere yerleştirilecektir.

(2) Ancak, kamulaştırılacak taşınmaz mallara sahip olan ancak yeniden yerleşim planlama çalışmalarının başlama tarihinden önce yerlerini terk eden aileler yeniden yerleştirilmez. Bu tarihten itibaren son üç yıl içinde, herhangi bir zorunlu durum olmaksızın taşınmaz mallarını satan ve eşit veya daha yüksek değerde taşınmaz mal satın almayan aileler, yerlerini terk etmemiş olsalar bile yeniden yerleştirilmezler. Yukarıda belirtilen zorunlu haller yönetmeliklerle belirlenir.

(3) Kamulaştırma alanında ikamet eden ailelerden, kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan kamulaştırmalardan etkilenenler, başka bir yere devlet eliyle yerleştirilmek istememeleri halinde yazılı başvuruları üzerine, ilgili Valiliğin teklifi ve İçişleri Bakanlığının uygun görüşü alınmak kaydıyla Bakanlıkça köy sınırları içinde gösterilecek bir yere yerleştirilebilir.

(4) Bu madde kapsamına giren ve Hükümet tarafından yeniden yerleştirilmesi talep edilen aileler arasında;

yeniden yerleşim duyurusunun bitiş tarihini takip eden doksan gün içinde başvuruda bulunmayan aileler ve

Aldıkları veya alacakları kamulaştırma tazminatından ÇŞİDB tarafından belirlenen miktarı veya kamulaştırma tazminatının tamamını ve kamulaştırma tazminatının miktarının (ÇŞİDB tarafından belirlenen) miktardan düşük olması durumunda mahkeme tarafından hükmedilen ek artışı

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 14 / 51

ÇŞİDB'nin Merkezi Hesap Birimi hesabına yatırmayı taahhüt etmeyen aileler yeniden yerleştirilmeyecektir.

Bu madde, devlet destekli yeniden yerleşim talep eden etkilenen ailenin (kamulaştırma tazminatına hak kazanan) bu tazminatın belirli bir miktarını ÇŞİDB'ye yatırmayı taahhüt etmesi gerektiğini belirtmektedir. İskan Kanununun uygulanmasına ilişkin Yönetmelikler/Talimatlar bu miktarı 16 yaşından büyük herhangi bir işçinin brüt aylık (30 günlük) asgari ücretinin 120 katı olarak tanımlamaktadır. Devlet destekli yeniden yerleşim talep eden etkilenen hane kamulaştırma tazminatı alma hakkına sahip değilse, ÇŞİDB'ye peşinat (depozito olarak) ödemeleri gerekmez. Yeniden yerleşim inşaat sürecinin tamamlanmasının ardından, yeniden yerleşim maliyeti hane halkı tarafından 5 yıllık bir ödemesiz dönemden sonra 15 yıl içinde ve faizsiz olarak ÇŞİDB'ye ödenecektir. Doğal olarak, peşinat miktarı dikkate alınacaktır (düşülecektir). Peşinat tutarı bu netleştirme tarihi itibarıyla güncellenir. Ayrıca, Kanun düzenlemelerine göre, ailede çalışan veya herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli aylığı alan kişiler varsa, bunların ücret/aylıklarının yıllık toplam tutarının aylık brüt asgari ücretin 18 katından az olması gerekmektedir.

Yeniden Yerleşim Yardımı; İskan Kanunu'nun 9. Maddesi yeniden yerleşim yardımını (Dünya Bankası Standartlarına benzer şekilde) aşağıdaki şekilde açıklamaktadır:

- "İlk başta, ev ve onun evi - (bina için) arsa,
- b) Esnaf, sanatkâr ve tacirler için: Geçimlerini sağlayabilmeleri için işyeri ve arsası ile işletme kredisi,
- c) Çiftçiler için arazi, gerekli tarımsal girdiler, tarımsal yapılar veya yapı arsaları ve tarımsal yeniden yerleşim projesinde (spesifik) öngörülen aynı ve nakdi işletme ve ekipman kredileri,
- d) Hak sahibi (iskana hak kazanmış) ailelerin talebi halinde, konut, işyeri ve tarım arazisinin kendileri tarafından bulunması ve önerilerinin ÇŞİDB tarafından uygun görülmesi halinde, ailelere toplu veya münferit olarak iskan kredisi verilebilir."

Diğer yardımlar aşağıdaki şekilde özetlenebilir;

"Hak sahibi ailelerin yeniden yerleşim alanlarına (sahalarına) taşınması (nakli), Bakanlık tarafından (özel olarak) hazırlanacak "Taşıma (nakil) Projesi "ne göre hükümet tarafından ücretsiz olarak sağlanacaktır."

Özetle, topraksız aileler, ev ve/veya işyeri kiracıları, arazinin kiracı kullanıcıları, hazine veya orman alanlarının resmi/gayri resmi kullanıcıları ve taşınmaz mülkü olmayan ancak o bölgede yaşayan seyyar satıcılar da dahil olmak üzere zanaatkarlar, hak sahibi olabilecekleri devlet destekli yeniden yerleşim hakkına sahip olabilirler.

İskan Kanunu ve İskan Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, kırsal ve kentsel alanlarda devlet destekli yeniden yerleşimi öngörmektedir. Proje alanında fiziksel yeniden yerleşime tabi olacak iki hane tespit edilmiştir. Ulusal yasalara uyumun yanı sıra Proje, yeniden yerleşim haklarıyla ilgili Bölüm 3.3'te bulunan boşlukları gidermek için Dünya Bankası'nın Gönülsüz Yeniden Yerleşim hakkındaki ÇSS5'e de uyacaktır.

2.2 Dünya Bankası Gereklilikleri

Dünya Bankası'nın Arazi Edinimi, Arazi Kullanımı Kısıtlamaları ve Gönülsüz Yeniden Yerleşim konularına odaklanan ÇŞÇ'sinin Çevresel ve Sosyal Standardı ÇSS5, proje ile ilgili arazi edinimi ve arazi kullanımı kısıtlamalarının topluluklar ve bireyler üzerinde yaratabileceği potansiyel olumsuz etkileri kabul etmektedir. Bu kabul ışığında standart, mümkün olduğunca gönülsüz yeniden yerleşimden kaçınmanın önemini vurgulamaktadır. Ancak, gönülsüz yeniden yerleşim kaçınılmaz hale gelirse, olumsuz etkileri en aza indirmek için dikkatli planlama ve uygulama gerekliliğinin altını çizer. Ayrıca standart, yerinden edilen kişiler ve onları kabul eden ev sahibi topluluklar üzerindeki bu etkilerin azaltılması için uygun önlemlerin alınmasının önemini vurgulamaktadır. ÇSS5 tarafından belirlenen özel hedefler aşağıdaki gibidir:

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 15 / 51

Gönülsüz Yeniden Yerleşimden Kaçınma: Proje tasarım alternatiflerinin araştırılması yoluyla istemsiz yeniden yerleşimden kaçınmaya çalışın.

Zorla Tahliyenin Önlenmesi: Proje uygulaması sırasında zorla tahliyenin önlenmesini sağlamak.

Olumsuz Etkilerin Azaltılması: Arazi ediniminden veya arazi kullanımındaki kısıtlamalardan kaynaklanan kaçınılmaz olumsuz sosyal ve ekonomik etkilerin aşağıdaki yollarla azaltılması:

(a) Varlıkların kaybı için ikame maliyeti üzerinden zamanında tazminat sağlanması.

(b) Yerinden edilmiş kişilere, geçim kaynaklarını ve yaşam standartlarını yerinden edilme öncesi seviyelere veya proje başlamadan önceki seviyelere (hangisi daha yüksekse) yükseltme veya geri getirme çabalarında yardımcı olmak.

Yaşam Koşullarının İyileştirilmesi: Fiziksel olarak yerinden edilmiş yoksul veya hassas durumdaki bireylerin yaşam koşullarının, yeterli barınma, hizmet ve tesislere erişim ve mülkiyet güvencesi sağlanması yoluyla iyileştirilmesi.

Sürdürülebilir Kalkınma Olarak Yeniden Yerleşim: Yeniden yerleşim faaliyetlerinin sürdürülebilir kalkınma programları olarak kavramsallaştırılması ve yürütülmesi, yerinden edilmiş kişilerin projenin doğasına uygun olarak projeden doğrudan yararlanmalarını sağlamak için yeterli yatırım kaynaklarının tahsis edilmesi.

Şeffaf ve Kapsayıcı Planlama: Yeniden yerleşim faaliyetlerinin uygun bilgi paylaşımı, anlamlı istişare ve projeden etkilenenlerin bilinçli katılımı ile planlanmasını ve yürütülmesini sağlayın.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 16 / 51

2.3 Boşluk Analizi

Türkiye'deki arazi edinim yasaları ve prosedürleri uzun bir geçmişe sahiptir ve etkinliklerini artırmak ve uygulama sırasında karşılaşılan sorunları ele almak için periyodik güncellemelerden geçmektedir. Uluslararası en iyi uygulamalara uyum sağlamak için gösterilen bu çabalara rağmen, Türk mevzuatı ile Dünya Bankası ÇSS5 arasında bazı boşluklar devam etmektedir. Belirlenen sorunlar arasında geçim kaynaklarının restorasyonu için hükümlerin bulunmaması, etkilenen kişilerin yetersiz kapsamı, tazminatın ikame maliyeti ile yanlış hizalanması, ortak mülkiyet kaynaklarının kapsam dışı bırakılması ve yeniden yerleşim planının uygulanması sırasında sürekli istişare ve Şikayet Mekanizmasının bulunmaması yer almaktadır.

Bu eksikliklerin giderilmesi ve ÇSS5 ile uyumun sağlanması için Tablo 1 projenin uygulanması sırasında hayata geçirilecektir.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 17 / 51

Tablo 1. Boşluk Analizi ve Bu Boşlukları Kapatacak Önlemler

Boşluk	ÇSS5	Türk Mevzuatı	Boşlukları kapatmak için önlemler
Arazi Ediminin Olası Olumsuz Etkilerinin Belirlenmesi	Arazi ediniminin ve diğer taşınmaz varlıkların doğrudan ve dolaylı geçim kaynakları üzerindeki olumsuz etkileri tespit edilmiş ve en aza indirilmiştir.	Türk Hukukunda geçim kaynaklarının yeniden sağlanması için herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.	AYGM, Yeniden Yerleşim Planları aracılığıyla ÇSS5 gerekliliklerini uygulamayı taahhüt eder.
	Kaybedilen geçim kaynakları ve azalan yaşam standartları geri kazanılır ve iyileştirilir.	Varlıkların envanterinin çıkarılması Türk kanunlarına göre zorunludur.	Arazi temelli geçim kaynağı etkilerinin baskın olduğu tespit edilen durumlarda, bir Geçim Kaynağı Restorasyon Planı geliştirilecek ve uygulanacaktır.
Fiziksel Yer Değişirme	Etkilenen popülasyonlar ve etkiler olmalıdır: <ul style="list-style-type: none"> • tematik haritalar, nüfus sayımı ve etkilenen varlıkların envanteri aracılığıyla belirlenmiştir, • temel sosyo-ekonomik anketler ve çalışmalar, • anketlerin ve çalışmaların analizi, • etkilenen nüfusla istişare. 	Kamulaştırma yoluyla arazi edinimi, etkilenen taşınmaz varlıkların bir sayımının ve sahiplerinin bir listesinin hazırlanmasını gerektirir.	Varlıkların, yapıların, mahsullerin ve ağaçların bir envanteri hazırlanacaktır.
	Gönülsüz yeniden yerleşimden kaçınılmalı veya mümkün olan durumlarda en aza indirilmelidir.	Hiçbir çalışma, anket ve istişare gerekmemektedir. Kamulaştırma Kanunu'nun 8. Maddesi uyarınca taşınmaz varlıkların pazarlıkla satın alınması için istişareler gereklidir.	Proje bileşenlerinden etkilenen arazi sahipleri/kullanıcıları ile yapılacak hane halkı anketleri sırasında tam sayım yöntemi kullanılacaktır.
Fiziksel Yer Değişirme	Etkilenen konutlardaki her çekirdek aile bir yeniden yerleşim evi hakkına sahiptir; bu hüküm uluslararası standartların üzerindedir.	Türk Kanunlarında yeniden yerleşimin en aza indirilmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.	Projeye özgü tüm alternatifler değerlendirilecek ve en az düzeyde fiziksel yeniden yerleşime neden olacak alternatif seçilecektir.
	Evlerini kaybeden tüm etkilenen kişiler yeniden yerleşim hakkına sahiptir.	İskan Kanunu'nun 12. Maddesi, herhangi bir taşınmaz malı olmayan, ancak iskan planlama çalışmalarının başlatıldığı takvim yılının başlangıcından önce en az üç yıl boyunca kamulaştırma alanında ikamet eden ailelerin, talep etmeleri halinde, bu Kanun hükümlerine göre ÇŞİDB tarafından gösterilen yerlere/yerlere yerleştirileceğini belirtmektedir.	Konutlar üzerindeki etkiler tasarım yoluyla ortadan kaldırılabilecektir. Konutlar etkilenirse, bu YYÇ ve DB ÇSS5 uyarınca hazırlanan YYP'ler aracılığıyla her vaka için ayrı ayrı ele alınacaktır.
		"4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 713. maddesine göre; tapuda kayıtlı olmayan bir taşınmazı, herhangi bir işleme gerek kalmaksızın yirmi yıl süreyle zilyetliğinde bulunduran ve malik sıfatıyla zilyet olan kişi, taşınmazın tamamı, bir parçası veya bir bölümü üzerindeki mülkiyet hakkının tapuya tescil edilmesini isteyebilir".	Etkilenen tüm kişiler, bu YYÇ ve DB ÇSS5 uyarınca farklı tazminat türlerine hak kazanacaktır.
			Devlet öncülüğünde yeniden yerleşimin tercih edilmesi halinde AYGM, etkilenen kişilere Proje'nin inşaat işleri başlamadan önce barınma seçenekleri ve geçim desteği sağlanmasını temin etmek amacıyla yeniden yerleşim sürecini (5543 sayılı Kanun uyarınca) takip etmek için ÇŞİDB ile yakın koordinasyon ve iş birliği içinde olacaktır.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 18 / 51

Boşluk	ÇSS5	Türk Mevzuatı	Boşlukları kapatmak için önlemler
		Bu hükme göre, zilyetlik sadece tapuda kayıtlı olmayan taşınmaz mallar için söz konusudur.	
	Yerinden edilmenin kaçınılmaz olduğu durumlarda yeniden yerleşim planları geliştirilmelidir.	Türk hukuku kapsamında proje sahiplerini sosyal etki değerlendirmesi (SED) ve/veya yeniden yerleşim planı hazırlamaya zorlayan herhangi bir yasal hüküm bulunmamaktadır. 5543 sayılı İskan Kanunu, yerinden edilmiş kişilere kentsel ve kırsal yeniden yerleşim tercihlerini sorarak yeniden yerleşim seçenekleri sunmaktadır.	AYGM, DB ÇSS5'e uygun olarak YYP(ler) ve SED çalışmalarını hazırlayacak ve uygulayacaktır.
	Evler ve konut arazileri, ikame değeri kullanılarak tazmin edilecektir. Amortismanına izin verilmez. Kırsal, kentsel ve konut arazileri piyasa fiyatları kullanılarak telafi edilir.	Kaybedilen evler, ikame değeri kullanılarak telafi edilmez. Evler, piyasadaki yüksek kaliteli malzeme ile yapım maliyetleri kullanılarak telafi edilir. Amortisman dikkate alınır. Konut arsaları, net kapitalizasyon yöntemi kullanılarak piyasa fiyatları ile değerlendirilir.	Nakit tazminat, ÇSS5 tarafından tanımlanan tüm işlem maliyetleri artı her türlü kayıt maliyeti ve transfer vergilerini kapsayan birim fiyat üzerinden sağlanacaktır. Varlığın amortismanı dikkate alınmayacaktır. Kısacası, arazi ve yapılar için tazminat, ÇSS5'te tanımlandığı gibi ikame maliyeti üzerinden olacaktır.
Ekonomik Değişirme	Gelir veya diğer geçim kaynaklarının kaybına yol açan varlık kaybı veya varlıklara erişim yeniden sağlanmalıdır.	Ekonomik yerinden edilme, kaybedilen varlıklar için indirgenmiş net gelire dayalı tazminat ödenmesine izin veren Kamulaştırma Kanunu'nda zımnen yer almaktadır. Tarım arazilerinin, ağaçların, üzüm bağlarının vb. değerlendirilmesi net gelir kapitalizasyonu yöntemine dayanmaktadır ve taşınmaz varlık üzerinde etkisi olabilecek ek faktörleri dikkate alacaktır.	ÇSS5'in gereklilikleri YYP(ler) aracılığıyla ve gerektiğinde bir Geçim Kaynakları Restorasyon Planı aracılığıyla uygulanacaktır.
	Ekonomik olarak yerinden edilen (arazi edinimi sonucunda gelir kaybı yaşayan) kişilere tazminat ödenmeli ve gerektiğinde diğer yardımlar sunulmalıdır.	Devlet Destekli Yeniden Yerleşimi tercih edenler dışında Türk mevzuatında herhangi bir yasal düzenleme yapılmamıştır.	Ekonomik olarak yerinden edilmiş kişiler için haklar; geçiş dönemi geçim desteği, işlenemeyen araziler için ürün ödemesi, yapı, su kuyusu, hayvan ağılı kaybı için nakit tazminat, nakliye masrafları, tapu masrafları ve otlaklar gibi ortak arazilerin kaybına ilişkin ödemeler olarak belirlenmiştir. Bu haklar, Türk mevzuatında yasal bir hüküm bulunmadığı için AYGM'nin mevcut kaynaklarından ve bütçesinden ödenecektir.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 19 / 51

Boşluk	ÇSS5	Türk Mevzuatı	Boşlukları kapatmak için önlemler
	<p>Etkilenen kişilerin projeye ilgili kayıpları, taşınmaz varlıkların fiilen edinilmesinden önce tam ve nakit olarak tazmin edilmelidir.</p> <p>Tüm işlem masrafları ödenmelidir.</p> <p>Sadece tapu sahipleri değil, aynı zamanda geleneksel mal sahipleri, kiracılar, kamu arazisi kullanıcıları ve gecekonducular da tazminat alma hakkına sahiptir.</p>	<p>Sadece yasal mal sahipleri maddi tazminat alabilirler (arazilerin kamulaştırılması yoluyla).</p> <p>Kullanıcıların kamu ve özel mülkiyet üzerindeki hakları, Türk Hukukunda yapılan son değişikliklerle tanınmıştır.</p> <p>Geleneksel haklar tanınmaktadır (kullanıcı haklarını tanımayan orman arazileri hariç).</p>	<p>Etkilenen tüm kişiler tazminat alma hakkına sahip olacaktır.</p> <p>Kullanıcıların yanı sıra mal sahiplerine de varlıklar ve ayakta kalan ürünler için tazminat ödenecektir.</p> <p>Ulusal hukuk hükümlerini aşan telafi tedbirleri AYGM tarafından karşılanacaktır.</p>
Ortak Mülkiyet Kaynakları	ÇSS5, mera alanlarının elde edilmesinden kaynaklanan birey ve toplulukların geçim kaynağı kayıplarının tazmin edilmesini gerektirmektedir.	<p>Türk mevzuatında herhangi bir yasal düzenleme bulunmamaktadır.</p> <p>Ailelerin mera ve çayır kayıpları veya köylerin buna bağlı gelir kayıpları telafi edilmemektedir.</p>	Ortak arazilerin otlatma amacıyla kullanılmamasından kaynaklanan ekonomik geçim kaynağı kayıplarına ilişkin tazminat ödemeleri, AYGM tarafından hazırlanan ve yönetilen YYP(ler)'ye dahil edilecektir. Tazminat masrafları AYGM tarafından karşılanacaktır.
Geçici Geçim Desteği	ÇSS5'e göre borçlu, "ekonomik olarak yerinden edilmiş tüm kişilere, gelir elde etme kapasitelerini, üretim seviyelerini ve yaşam standartlarını eski haline getirmek için gereken süreye ilişkin makul bir tahmine dayalı olarak" geçiş desteği sağlayacaktır.	Geçiş dönemi desteği yalnızca hükümet öncülüğündeki yeniden yerleşim için mevcuttur.	AYGM tarafından ekonomik olarak yerinden edilmiş kişilere geçim kaynağı destekleri sağlanacaktır.
İzleme ve Değerlendirme	Yeniden Yerleşim Planının uygulanmasını izlemek ve değerlendirmek için prosedürler oluşturulacaktır.	Yasal karşılık ayrılmamıştır.	<p>AYGM, YYP uygulama sürecini düzenli olarak izleyecektir (iç izleme).</p> <p>AYGM, dış izleme ve tamamlama denetimi için bağımsız danışmanlardan destek alacaktır.</p>
Şikayet Mekanizması (ŞM)	<p>Etkilenen kişilerin ve toplumların Proje ile ilgili endişelerini ve şikayetlerini almak ve çözümünü kolaylaştırmak için bir ŞM kurulacaktır.</p> <p>Endişelerin hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulması için, kültürel açıdan uygun ve kolay erişilebilir, anlaşılır ve şeffaf bir danışma süreci kullanılmalıdır.</p> <p>Etkilenen kişiler, paydaş katılım süreci sırasında ŞM hakkında bilgilendirilecektir.</p>	Bir şikayet mekanizmasının kullanılması öngörülmemiştir.	AYGM, Dünya Bankası politikalarına uygun olarak endişeleri almak ve çözümünü kolaylaştırmak için bir Şikayet Mekanizması kuracaktır.
İstişare / Katılım	<p>Arazi edinim faaliyetlerinden etkilenen tüm kişilere ve diğer kilit paydaşlara danışılmalı ve yeniden yerleşim planlamasına dahil edilmelidir.</p> <p>Yeniden yerleşim alanı, yerinden edilmiş tüm insanlar ve ev sahibi topluluklarla istişare edilerek seçilmelidir.</p>	<p>Türk Kanunlarında halkın katılımına ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Paydaş Katılım Planı için herhangi bir gereklilik bulunmamaktadır.</p> <p>İskan Kanunu, Devlet Destekli Yeniden Yerleşimi tercih edenlere yeniden yerleşim yerlerinin seçilmesi sürecinde danışmanlık yapılmasına izin vermektedir.</p>	<p>ÇSS5 paydaş katılımı gerekliliği AYGM tarafından karşılanacaktır.</p> <p>AYGM, Proje boyunca tüm istişarelerin uygulanması için bir Paydaş Katılım Planı hazırlamıştır. AYGM, arazi edinim faaliyetlerinden etkilenen tüm kişilerle istişare toplantıları gerçekleştirecektir.</p>

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 20 / 51

Boşluk	ÇSS5	Türk Mevzuatı	Boşlukları kapatmak için önlemler
Hassas Gruplar	Başta yoksulluk sınırının altındakiler, topraksızlar, yaşlı kadınlar ve çocuklar olmak üzere hassas grupların ihtiyaçlarına özel önem verilmektedir.	<p>Kamulaştırma ve İskan Kanunları hassas gruplar için herhangi bir tanımlama yapmamaktadır.</p> <p>Bununla birlikte, Devlet, Türk Anayasasına uygun olarak vatandaşların huzur ve güven içinde yaşamalarını garanti altına almakta ve aynı zamanda yüksek sosyo-ekonomik yaşam standartlarına ulaşmalarını teşvik etmektedir. Bu bağlamda, Devlet muhtaç, güçsüz, çaresiz ve kimsesiz vatandaşları korumak ve desteklemek için çeşitli kurallar ve tedbirler uygulamaktadır (örneğin, 01.07.1976 tarih ve 2022 sayılı Kanun).</p>	<p>Fiziksel olarak yerinden edilmiş kişilere ÇSS10 uyarınca ayrıca danışılacaktır.</p> <p>Projeden etkilenen hassas gruplar Bölüm 4.2'de açıklanmaktadır.</p> <p>Hassas durumdaki kişiler, müzakere ve arazi edinimi sürecinde geçim kaynaklarının restorasyonu açısından kayıplarını değerlendirmek üzere tespit edilecektir.</p> <p>Bu hassas gruplar üzerindeki geçim kaynağı etkileri değerlendirilecek ve gerektiğinde mevcut kaynaklardan ve AYGM bütçesinden tazminat sağlanacaktır.</p> <p>Kadın mal sahiplerini ve kullanıcıları müzakerelere katılmaya ve haklarını kaydettirmeye teşvik etmek için özel çaba gösterilecektir.</p> <p>Okuma yazma bilmeyenler için sözlü iletişim kanalları mevcut olacaktır.</p> <p>Ödemelerini geri alamayacak durumda olan yaşlı, engelli ve hasta hak sahiplerinin noter ve ulaşım masrafları karşılanacaktır.</p>
Cinsiyet	<p>ÇSS'ler cinsiyete göre farklılaşmış etki ve fırsatların yanı sıra toplumsal cinsiyete duyarlı istişare süreçleri.</p> <p>Projeden etkilenen arazi ve doğal kaynakların kullanımı toplumsal cinsiyeti kapsayıcı bir şekilde değerlendirilmeli ve kadınların bu kaynakların yönetimi ve kullanımındaki rolü özellikle dikkate alınmalıdır.</p>	<p>Proje alanlarındaki örfi hukuk, kadınların ekili arazilerin mülkiyeti ve yönetimi hakkını reddedebilir.</p> <p>Bu, cinsiyet ve yaşa bakılmaksızın tüm kardeşlerin ve geniş aile üyelerinin benzer miras haklarına sahip olduğunu belirten Medeni Kanun tarafından tanınmamaktadır.</p>	<p>AYGM, tazminat düzenlemelerinin her iki eş veya hane reisi adına yapılmasını ve tazminat ödemelerinin banka hesabına (her iki isim adına) yatırılmasını sağlayacaktır.</p> <p>Projenin istişare süreci, gerekirse ayrı forumlar veya toplantılar yoluyla hem erkeklerin hem de kadınların görüşlerini alacaktır.</p>

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 21 / 51

3 PROJE İÇİN ARAZİ EDİNİM İLKELERİ

Proje tarafından ÇSS5 uyarınca tazminat ve yardım için benimsenen ilkeler aşağıda belirtilmiştir:

- Arazi edinimleri için, ulusal mevzuata ek olarak, bu belge ve bu YYÇ'ye dayalı olarak hazırlanacak YYP'ler, ulusal mevzuat ile ÇSS5 gereklilikleri arasındaki boşlukları kapatmak için uygulanacaktır.
- Proje alanı, özel mülkiyete ait arazi edinimini ve etkilenen insanlar üzerindeki ekonomik ve sosyal etkileri en aza indirecek şekilde seçilecektir.
- YYP'nin hazırlanması ve uygulanması, etkilenen kişilerin ve ilgili kurumların katılımıyla şeffaf bir şekilde gerçekleştirilecektir. Bu amaçla PKP'ye uygun olarak paydaş tanımlamaları ve tespitleri, bilgilendirme ve istişare toplantıları yapılacaktır.
- Etkilenen tüm kişiler şikayet mekanizması hakkında bilgilendirilecektir.
- Tazminatlar ve ödenekler hak ediş matrisine uygun olarak verilecektir.
- Alt projelerin inşası nedeniyle kesintiye uğrayan yollar, su boru hatları ve iletişim ağları vb. gibi altyapı tesisleri yenilenecek veya telafi edilecektir.
- YYP'lerin zamanında ve etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamak için arazi edinimi ve yeniden yerleşim faaliyetleri düzenli olarak izlenecek ve altı aylık izleme raporları aracılığıyla raporlanacaktır.
- Arazi, yapılar, hasat edilmemiş ürünler ve diğer tüm sabit varlıklar için tazminat, etki veya mülksüzleştirme zamanından önce ödenmelidir.
- Müzakereli uzlaşma süreçleri, uygun şekilde uygulandığı ve belgelendirildiği takdirde yasal kamulaştırmaya alternatif olarak kabul edilebilir.¹ Kamulaştırma Kanunu'nun 8. Maddesi uyarınca, arazi edinimleri öncelikle müzakereler yoluyla gerçekleştirilecektir. Müzakere edilen ödemeler tam ikame maliyetinden daha az olamaz. Müzakere yoluyla ödenecek miktar, tam ikame maliyetini karşılamaya yetecek bir tazminat olacaktır. Müzakerelerin başarısız olduğu durumlarda, edinim ulusal mevzuat (bağımsız mahkemeler tarafından) ve ÇSS5 gereklilikleri uyarınca (gereklilikler arasında boşluk olduğu durumlarda) yapılacaktır.
- Arazi bağıışı yalnızca tamamen gönüllü bir şekilde gerçekleştirildiği ve uygun şekilde belgelendirildiği takdirde kabul edilebilir.²

¹ Müzakereli uzlaşma işlemleri için uygun ilkeler şunlardır: (a) amaçlanan proje sahaları, iki taraflı müzakereleri engelleyebilecek rakip mülkiyet veya kullanım taleplerini veya diğer yükümlülükleri belirlemek için taranır; (b) saha kolektif veya toplumsal olarak sahiplenilmiş veya kullanılıyorsa, müzakere süreci doğrudan işgal eden veya kullanan bireyleri veya haneleri içerir; (c) müzakerelerden önce, mal sahipleri veya kullanıcılar proje yetkilileri tarafından proje kullanımı için ilgili araziye (ve diğer varlıkları) elde etme niyetleri konusunda bilgilendirilir; (d) mal sahipleri veya kullanıcılar yasal yollara veya diğer eylemlere başvurma hakları ve seçenekleri konusunda bilgilendirilir ve müzakere etmeye istekli olduklarını belirten bir beyanname imzalar; (e) müzakerelerin başlangıcında, proje müzakerecileri mal sahibine veya kullanıcıya önerilen tazminat paketini veya diğer faydalı hususları, bu ilk teklifin temeline ilişkin bir açıklamayla birlikte sunar; (f) mal sahipleri veya kullanıcılar uygun gördükleri şekilde karşı tekliflerde bulunabilecekleri konusunda bilgilendirilir; (g) müzakereler herhangi bir şekilde zorlama veya korkutmaya başvurulmadan yürütülür; (h) ödeme tutarlarını veya mutabık kalınan diğer hususları belirleyen bir anlaşma yazılır, imzalanır ve kaydedilir; (i) tazminatın ödenmesi ve mutabık kalınan diğer hususların sağlanması, proje kullanımı için mülkiyetin alınmasından önce tamamlanır; ve (j) mal sahipleri veya kullanıcılar, müzakere edilen çözüm sürecinin herhangi bir yönüyle ilgili şikayetleri olması halinde şikayet mekanizmasına erişim hakkını saklı tutar.

² Proje kullanımı için yapılacak her türlü arazi veya varlık bağıışı bu ilkelerle tutarlı olacaktır: (a) potansiyel bağıışçıya reddetme hakkının bir seçenek olduğu bildirilir ve bu hak, bağıışçının imzalayacağı bağıış belgesinde belirtilir; (b) bağıış, kamu veya geleneksel yetkililer tarafından zorlama, manipülasyon veya başka bir baskı olmaksızın gerçekleşir; (c) bağıışçı, bağıış koşulu olarak bir tür ödeme, kısmi kullanım hakları veya alternatif faydalar için pazarlık yapabilir; (d) ilgili kişilerin gelirleri veya yaşam standartları üzerindeki önemli etkilerin hafifletilmesi sağlanmadıkça arazi bağıışı kabul edilemez; (e) herhangi bir hanehalkının yer değiştirmesini gerektirecekse arazi bağıışı yapılamaz; (f) topluluk veya kolektif araziler için bağıış ancak araziye doğrudan kullanan veya işgal eden bireylerin rızasıyla gerçekleşebilir; (g) bağıışlanacak arazi, olumsuz etkilenebilecek başkaları tarafından tazyikat veya işgalden arındırılmış olmalıdır; (h) proje tarafından kararlaştırılan amaç için kullanılmayan bağıışlanan araziler bağıışçıya zamanında iade edilir; ve (i) her arazi bağıışı örneği, bağıışlanan arazi veya varlıkları ve bağıış koşullarını tanımlayan ve her mal sahibi veya kullanıcı tarafından imzalanan bir beyan da (c)

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 22 / 51

- k) AYGM, yerinden edilen kişilere ödenecek tazminat ve diğer hususlar da dahil olmak üzere, proje sahalarının elde edilmesiyle ilgili tüm maliyetleri karşılama konusunda resmi sorumluluk taşır. YYP(ler), fiyat enflasyonu ve öngörülemeyen maliyetler için beklenmedik durumlar da dahil olmak üzere tüm maliyetler için tahmini bir bütçe ve mali beklenmedik durumların karşılanması için organizasyonel düzenlemeler içerecektir.

AYGM, YYÇ'ye uygun olarak hazırlanan YYP'lerin tam ve etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamak için gerekli tüm önlemleri almayı ve ÇSS5'in ilgili tüm hükümlerini yerine getirmek için gerekli diğer önlemleri almayı kabul eder.

Bağışçı, bağış koşulu olarak bir ödeme şekli, kısmi kullanım hakkı veya alternatif faydalar müzakere edebilir; (d) bağışlanan arazinin bağış sürecine dahil olanların gelir veya yaşam standartları üzerinde önemli etkiler yaratması durumunda, bu etkilerin hafifletilmesi için düzenlemeler yapılmadıkça arazi bağışı kabul edilemez; (e) arazi bağışı herhangi bir hanenin yer değiştirmesini gerektiriyorsa bağış gerçekleşemez; (f) topluluk veya kolektif araziler için, bağış sadece araziye doğrudan kullanan veya işgal eden bireylerin onayı ile yapılabilir; (g) bağışlanacak arazi, başka kişiler tarafından işgal edilmediği ve üzerinde herhangi bir hak talebi veya yükümlülük bulunmadığı durumlarda bağışlanabilir; (h) bağışlanan arazi, proje tarafından üzerinde anlaşılan amaç doğrultusunda kullanılmadığında bağışçıya zamanında iade edilir; ve (i) her bir arazi bağışı durumu belgelenir, bağışlanan arazi veya varlıkları ve bağışın koşullarını tanımlayan bir beyan hazırlanır ve bu beyan, her mal sahibi veya kullanıcı tarafından imzalanır. Projede kullanılmak üzere arazi veya varlık bağışlayan kişiler, bağış sürecine ilişkin herhangi bir konuda şikayetlerini dile getirmek için proje şikayet mekanizmasını kullanabilir.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 23 / 51

4 ETKİLENEN KİŞİLERİN UYGUNLUĞU VE KATEGORİLERİ

ÇSS5, etkilenen kişileri Proje kapsamında tazminat hesaplamalarında kullanılacak üç kategoriye ayırmaktadır.

- **Arazi veya varlıklar üzerinde resmi yasal haklara sahip olan kişiler:** Tapu sahipleri ve arazi üzerinde kira sözleşmesi olan kişiler bu kategoride sınıflandırılan kişiler arasındadır.
- **Arazi veya varlıklar üzerinde resmi yasal haklara sahip olmayan, ancak ulusal hukuk kapsamında tanınan veya tanınabilir bir arazi veya varlık talebine sahip olan kişiler:** Türkiye'deki arazilerin %99,48'inin kadastro tamamlanmıştır.³ Bu nedenle, bu kategorinin var olma olasılığı çok düşük olsa da, var olduğu durumlarda, talepleri Proje kapsamında değerlendirilecektir.
- **İşgal ettikleri veya kullandıkları arazi veya varlıklar üzerinde tanınabilir hiçbir yasal hakkı veya talebi olmayan kişiler:** Kira sözleşmeleri olmadığı sürece çobanlar, otlaticılar, balıkçılar veya avcılar gibi mevsimlik kaynak kullanıcıları ve yürürlükteki yasaları ihlal ederek araziyi işgal eden kişiler bu kategoride sınıflandırılır.

ÇSS5'in 20. rehber paragrafı uyarınca AYGM, projeden etkilenecek kişileri belirlemek, etkilenecek arazi ve varlıkların envanterini çıkarmak, tazminat ve yardım almaya uygun kişileri belirlemek ve fırsatçı yerleşimciler gibi uygun olmayan kişileri yardım talep etmekten caydırmak için bir nüfus sayımı yapacaktır.

Sayım açık, iyi açıklanmış ve iyi duyurulmuş bir son tarih ile gerçekleştirilecektir. Proje alanındaki insanlar, son tarihten sonraki taleplerin dikkate alınmayacağı konusunda iyi bir şekilde bilgilendirilecektir.

Statülerine ya da resmi unvanlara, yasal haklara sahip olup olmadıklarına bakılmaksızın, etkilenen tüm kişiler, hak sahipliği son tarihinden önce araziyi işgal etmişlerse tazminat ve/veya yardım almaya hak kazanacaklardır.

4.1 Yeniden Yerleşimle İlgili Proje Faaliyetleri ve Etkilenen Kişi Kategorileri

Bu aşamada herhangi bir arazi edinimi gerekmemekle birlikte, enerji nakil hatları ve erişim yolları da dahil olmak üzere detaylı mühendislik tasarımlarının yüklenici tarafından hazırlanacağı göz önünde bulundurulduğunda, arazi edinimi gerekebilir.

Etkilenen kişiler, (önceki bölümde tanımlandığı gibi) uygun olan ve faaliyetlerden ekonomik veya sosyal olarak doğrudan etkilenen ve arazi, varlık, gelir, geçim kaynağı kaybeden veya bunlara erişimini kaybeden kişilerdir.

Etkilenen kişilerin yaklaşık sayısı ve potansiyel yeniden yerleştirme alanları bu YYÇ'nin hazırlanması sırasında bilinmemektedir. Alt proje detayları tanımlandıktan ve gerekli bilgiler elde edildikten sonra, bu bilgiler YYP'lere dahil edilecektir.

4.2 Hassas Gruplar

Alt projelerden etkilenebilecek hassas gruplar, arazi edinimi sırasında istişareler, saha ziyaretleri ve sayım çalışmaları yoluyla belirlenecektir.

3 <https://www.tkgm.gov.tr/kadastro-db/turkiye%27nin-guncel-kadastro-durumu>

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 24 / 51

Projenin etkilerinden olumsuz etkilenme olasılığı daha yüksek olan ve/veya projenin faydalarından yararlanma becerileri diğerlerine göre daha sınırlı olan potansiyel hassas gruplar şu şekilde öngörülmektedir:

- Projenin arazi edinimi nedeniyle tarımsal gelir getiren toplam arazi varlıklarının %10'unu kaybeden kişiler.⁴
- Arazileri bölgedeki diğer altyapı veya yatırım projelerinden (karayolu, demiryolu, petrol veya doğal gaz boru hatları vb.) halihazırda etkilenmiş olan ve arazileri bu Proje kapsamında etkilenecek olan etkilenen kişiler üzerindeki kümülatif etkiler.
- Projenin birden fazla etkisine maruz kalan etkilenen kişiler (proje bileşenlerinin arazi edinim gerekliliklerinden etkilenen birden fazla arazi).
- Projenin tasarımı ve arazi alımı gereklilikleri nedeniyle etkilenen kişiler yaşayamayacakları arazilerle baş başa kalmıştır.
- Ayrıca engelliler, düşük sosyo-ekonomik statüye sahip çiftçiler ve kadın çiftçiler.

Bu gruplar belirlenecek ve Proje faaliyetleri/etkileri ve hakları/hak sahiplikleri hakkında bilgilendirilecektir. Hassas gruplar için özel önlemler Hak Sahipliği Matrisinde tanımlanmıştır ve alt projeye ilgili kayıplarını gidermek için alınacaktır.

YYP'lerde bu tedbirlere özellikle dikkat edilecektir.

4.3 Bitiş Tarihi

Önceki bölümlerde de belirtildiği gibi, edinilecek etkilenen varlıkları, kullanım ve mülkiyet durumlarını ve resmi/gayri resmi kullanıcıları, hassasiyetleri ve uygun tarafları belirlemek için bir sayım ve varlık envanteri çalışması yapılacaktır. Tazminat ve/veya yeniden yerleşim yardımı almaya hak kazanmak için son tarih, sayımın/varlık envanterinin tamamlandığı son gündür. Sorumlu kurumlar, toplum büyükleri ve liderleri aracılığıyla son tarih hakkında toplumda yeterli farkındalık sağlanacaktır.

Son tarihle ilgili bilgiler yerel gazetelerde, ilgili belediyeler/kurumlar tarafından yerel topluluklardaki ilan panolarında ve istişare toplantılarında, kamulaştırma sürecinin başlatıldığına dair tüm mal sahipleri ve kullanıcıları bilgilendiren bir açıklama ile birlikte yayınlanacaktır.

⁴ Üretken varlıkların kaybının ölçeğinin yanı sıra kurumsal, teknik, kültürel, ekonomik ve diğer faktörlerdeki değişikliklerin dikkate alınması, ekonomik yerinden edilmenin öneminin belirlenmesinde önemli olabilir. Ancak genel uygulamada, bir hanenin veya işletmenin verimli arazisinin veya varlıklarının yüzde 10 veya daha fazlasının kaybı genellikle önemli kabul edilir. Ekonomik yerinden edilmeye yönelik planlama tedbirlerine ilişkin ek ayrıntılar ÇSS5, Ek 1, paragraf. 24-29.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 25 / 51

5 HAK SAHİPLİKLERİ

Bölüm 4 kapsamında tanımlanan tüm kategoriler, Tablo 2, hak sahipliği matrisinde belirtildiği gibi kategorilerine göre değişen tazminat veya yardım almaya hak kazanırlar. Hak sahibi kişiler istedikleri tazminatı seçme konusunda özgür iradeye sahiptir. Bununla birlikte, Tablo 2'de belirtilen genel ve özel hususlar AYGM tarafından değerlendirilecektir.

5.1 Tazminat Ödemeleri için Hesaplama

Türk yasal çerçevesi altında, arazi ediniminden sorumlu kurum tarafından dahili olarak atanan en az üç kişiden oluşan bir değerlendirme komisyonu, Kamulaştırma Kanunu'nun 8. Maddesi uyarınca uzman kişi, kurum ve makamlardan (Tarım ve Orman Bakanlığı İl Müdürlüğü gibi), gerektiğinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan ve yerel emlak acentelerinden alınacak bilgi ve belgeleri dikkate alarak kamulaştırılacak taşınmaz malın tahmini değerini belirler. Kamulaştırma bedelinin belirlenmesinde 2942 sayılı Kanun'un "Kamulaştırma bedelinin tespit esasları" başlıklı 11. maddesine göre aşağıdaki faktörler dikkate alınmaktadır:

- Taşınmaz malın veya kaynağın niteliği,
- Taşınmaz malın veya kaynağın büyüklüğü,
- Her bir unsurun ayrı ayrı değeri de dahil olmak üzere, taşınmaz malın veya kaynağın değerini etkileyebilecek tüm özellikler ve unsurlar,
- Varsa vergi beyannamesi,
- Mülkün kamulaştırma tarihinde resmi kurumlar tarafından belirlenen önceki değerleri,
- Araziler için, taşınmaz mülk veya kaynaktan elde edilebilecek net gelir (herhangi bir değişiklik yapılmadan, taşınmaz mülk veya kaynak kamulaştırma tarihindeki aynı koşullarda kullanılarak),
- Ev arsaları için, kamulaştırma tarihinden önce herhangi bir özel amaç olmaksızın eşit (benzer) ev arsalarının satıldığı miktar,
- Yapılar için, kamulaştırma tarihindeki resmi birim fiyatlar (İklim Değişikliği, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yıllık olarak yayınlanan) ve işçilik ve malzemeler dahil olmak üzere inşaat maliyetinin hesaplamaları),
- Arazi ve varlıkların piyasa değerleri de dahil olmak üzere mülkün veya kaynağın değerini etkileyebilecek diğer tüm objektif kriterler.
- Ağaçlar için meyve bahçesi olup olmama kriterleri vardır. Bir arazideki ağaçlar meyve bahçesi olma kriterlerini karşılıyorsa, o arazinin değerlendirme yöntemi arazinin meyve bahçesi olarak değerlendirilmesi olacaktır, aksi takdirde her bir ağacın değeri arazinin değerine eklenecektir.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 26 / 51

Tablo 2. Hak Sahipliği Matrisi

Etki	Etkilenen Kişiler	Prensipde Hak Sahipliği	Etki Azaltma Standartları/Önlemleri	Açıklamalar/Sorumluluklar
A. Tarımsal arazi kaybı - Sulanan arazi -Yağmurla beslenen arazi - Mera - Bağ - Balık çiftlikleri - Diğer	Sahipler	Aynı veya yenileme maliyeti üzerinden tazminat	Eşdeğer özelliklere ve değere sahip takas edilebilir araziler aranacak, varsa takas için çaba gösterilecektir. Kısmi kalıcı kamulaştırmadan sonra arazinin kalan kısmının "kullanılamaz" olması halinde, kalan kısım da etkilenen kişilerin başvurusu beklenmeksizin AYGM tarafından kamulaştırılacaktır. ⁵ Kamulaştırma iş ve işlemleri yürürlükteki mevzuata uygun olarak yapılacaktır. Araziler, uygun bir ikame maliyeti ile ve Etkilenen Kişilerin eşdeğer varlıklar edinmesine izin verecek şekilde tazmin edilecektir (proje başlangıç tarihinde değerlendirilecektir).	Kamulaştırma ücreti AYGM'nin kamulaştırma bütçesinden ödenecek, ancak ulusal mevzuatın karşılamadığı yenileme maliyeti mevcut kaynaklar ve AYGM bütçesinden sağlanacaktır.
	Yasallaştırılabilir talepleri olan kullanıcılar	Aynı veya yenileme maliyeti üzerinden tazminat	Arazi üzerinde geleneksel haklara sahip arazi kullanıcılarının söz konusu araziler için tapu almalarına yardımcı olunacaktır. Eşdeğer özelliklere ve değere sahip takas edilebilir araziler aranacak, varsa takas için çaba gösterilecektir. Kısmi kalıcı kamulaştırmadan sonra arazinin kalan kısmının "kullanılamaz" olması halinde, kalan kısım da etkilenen kişilerin başvurusu beklenmeksizin AYGM tarafından kamulaştırılacaktır. ⁶ Kamulaştırma iş ve işlemleri yürürlükteki mevzuata uygun olarak yapılacaktır. Araziler, uygun bir ikame maliyeti ile ve Etkilenen Kişilerin eşdeğer varlıklar edinmesine izin verecek şekilde tazmin edilecektir (proje başlangıç tarihinde değerlendirilecektir).	Kamulaştırma ücreti AYGM'nin kamulaştırma bütçesinden ödenecek, ancak ulusal mevzuatın karşılamadığı yenileme maliyeti mevcut kaynaklar ve AYGM bütçesinden sağlanacaktır.
	Kiracılar	Dönemin geri kalanı için orantılı tazminat; uygun alternatif bulma konusunda yardım	Kiracılar, başka bir arazi bulabilmelerini sağlamak için inşaat faaliyetlerinden beş ay önce bilgilendirilecektir. Tarımsal üretim ve üretken varlık kayıpları bu matrisin ilgili satırlarında yazıldığı gibi tazmin edilecektir.	Tazminat AYGM'nin kendi bütçesinden ödenecektir.

⁵ Kamulaştırılan mülkün kalan kısmı ekime/faydaya uygun değilse, kalan mülkün kamulaştırılması, idari mahkemede dava açmaya gerek kalmadan yazılı bir bildirim sunulmasından sonraki otuz gün içinde yapılmalıdır (Kamulaştırma Kanunu Madde 12, pr.7).

⁶ Kamulaştırılan mülkün kalan kısmı ekime/faydaya uygun değilse, kalan mülkün kamulaştırılması, idari mahkemede dava açmaya gerek kalmadan yazılı bir bildirim sunulmasından sonraki otuz gün içinde yapılmalıdır (Kamulaştırma Kanunu Madde 12, pr.7).

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 27 / 51

Etki	Etkilenen Kişiler	Prensipde Hak Sahipliği	Etki Azaltma Standartları/Önlemleri	Açıklamalar/Sorumluluklar
	Diğer kullanıcılar (işgalciler)	İyileştirmeler için tazminat; arazi tazminatı yerine sağlanan destek Alternatif kaynak sağlanması Geçim kaynaklarının restorasyonu	Tarımsal üretim ve üretken varlık kayıpları bu matrisin ilgili satırlarında yazıldığı şekilde tazmin edilecektir. Belirlenmiş kira güvencesinin sağlanması	Tazminat AYGM'nin kendi bütçesinden ödenecektir.
B. Konut arazisi kaybı	Sahipler	Aynı veya yenileme maliyeti üzerinden tazminat	Eşdeğer özelliklere ve değere sahip takas edilebilir araziler aranacak, varsa takas için çaba gösterilecektir. Kısmi kalıcı kamulaştırmadan sonra arazinin kalan kısmının "kullanılamaz" olması halinde, kalan kısım da etkilenen kişilerin başvurusu beklenmeksizin AYGM tarafından kamulaştırılacaktır. ⁷ Kamulaştırma iş ve işlemleri yürürlükteki mevzuata uygun olarak yapılacaktır. Araziler, uygun bir ikame maliyeti ile ve Etkilenen Kişilerin eşdeğer varlıklar edinmesine izin verecek şekilde tazmin edilecektir (proje başlangıç tarihinde değerlendirilecektir).	Kamulaştırma ücreti AYGM'nin kamulaştırma bütçesinden ödenecek, ancak ulusal mevzuatın karşılamadığı tam yenileme maliyeti mevcut kaynaklar ve AYGM bütçesinden sağlanacaktır. Kamulaştırma sürecinde, AYGM Emlak ve Kamulaştırma Dairesi Başkanlığı mal sahipleri ile görüşecek, mal sahiplerinin yeniden yerleşim tercihlerini değerlendirecek ve mal sahiplerinin yaşam koşullarını daha iyi hale getirmek veya en azından yaşam koşullarını eski haline getirmek için en uygun seçeneği uygulayacaktır.
	Yasallaştırılabilir talepleri olan kullanıcılar	Aynı veya yenileme maliyeti üzerinden tazminat	Arazi üzerinde geleneksel haklara sahip arazi kullanıcılarının söz konusu araziler için tapu almalarına yardımcı olunacaktır. Eşdeğer özelliklere ve değere sahip takas edilebilir araziler aranacak, varsa takas için çaba gösterilecektir. Kısmi kalıcı kamulaştırmadan sonra arazinin kalan kısmının "kullanılamaz" olması halinde, kalan kısım da etkilenen kişilerin başvurusu beklenmeksizin AYGM tarafından kamulaştırılacaktır. ⁸ Kamulaştırma iş ve işlemleri yürürlükteki mevzuata uygun olarak yapılacaktır. Araziler, uygun bir ikame maliyeti ile ve Etkilenen Kişilerin eşdeğer varlıklar	Kamulaştırma ücreti AYGM'nin kamulaştırma bütçesinden ödenecek, ancak ulusal mevzuatın karşılamadığı yenileme maliyeti mevcut kaynaklar ve AYGM bütçesinden sağlanacaktır.

⁷ Kamulaştırılan mülkün kalan kısmı ekime/faydaya uygun değilse, kalan mülkün kamulaştırılması, idari mahkemede dava açmaya gerek kalmadan yazılı bir bildirim sunulmasından sonraki otuz gün içinde yapılmalıdır (Kamulaştırma Kanunu Madde 12, pr.7).

⁸ Kamulaştırılan mülkün kalan kısmı ekime/faydaya uygun değilse, kalan mülkün kamulaştırılması, idari mahkemede dava açmaya gerek kalmadan yazılı bir bildirim sunulmasından sonraki otuz gün içinde yapılmalıdır (Kamulaştırma Kanunu Madde 12, pr.7).

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 28 / 51

Etki	Etkilenen Kişiler	Prensipde Hak Sahipliği	Etki Azaltma Standartları/Önlemleri	Açıklamalar/Sorumluluklar
	Diğer kullanıcılar (işgalciler)	İyileştirmeler için tazminat; arazi tazminatı yerine yardım	edinmesine izin verecek şekilde tazmin edilecektir (proje başlangıç tarihinde değerlendirilecektir). Ulaşım masrafları karşılanacak veya ulaşım desteği verilecektir. Belirlenmiş kira güvencesinin sağlanması	AYGM, gerekli hallerde 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamında hanelere aynı ve nakdi destek sağlanmasına aracılık edecektir.
C. Ticari arazi kaybı	Mülk sahipleri	İkame maliyeti üzerinden tazminat, ticari gayrimenkul değeri	Eşdeğer özelliklere ve değere sahip takas edilebilir araziler aranacak, varsa takas için çaba gösterilecektir. Kısmi kalıcı kamulaştırmadan sonra arazinin kalan kısmının "kullanılamaz" olması halinde, kalan kısım da etkilenen kişilerin başvurusu beklenmeksizin AYGM tarafından kamulaştırılacaktır. ⁹ Kamulaştırma iş ve işlemleri yürürlükteki mevzuata uygun olarak yapılacaktır. Araziler, uygun bir ikame maliyeti ile ve Etkilenen Kişilerin eşdeğer varlıklar edinmesine izin verecek şekilde tazmin edilecektir (proje başlama tarihinde değerlendirilecektir).	Tazminat AYGM'nin kendi bütçesinden ödenecek, ancak ulusal mevzuatın karşılamadığı yenileme maliyeti mevcut kaynaklardan ve AYGM bütçesinden karşılanacaktır.
	Yasallaştırılabilir talepleri olan kullanıcılar	Aynı veya yenileme maliyeti üzerinden tazminat	Arazi üzerinde geleneksel haklara sahip arazi kullanıcılarının söz konusu araziler için tapu almalarına yardımcı olunacaktır. Eşdeğer özelliklere ve değere sahip takas edilebilir araziler aranacak, varsa takas için çaba gösterilecektir. Kısmi kalıcı kamulaştırma sonrasında arazinin kalan kısmının "kullanılamaz" olması halinde, kalan kısım da etkilenen kişilerin başvurusu beklenmeksizin AYGM tarafından kamulaştırılacaktır. ¹⁰ Kamulaştırma iş ve işlemleri yürürlükteki mevzuata uygun olarak yapılacaktır. Araziler, uygun bir ikame maliyeti ile ve Etkilenen Kişilerin eşdeğer varlıklar edinmesine izin verecek şekilde tazmin edilecektir (proje başlama tarihinde değerlendirilecektir).	Kamulaştırma ücreti AYGM'nin kamulaştırma bütçesinden ödenecek, ancak ulusal mevzuatın karşılamadığı yenileme maliyeti mevcut kaynaklar ve AYGM bütçesinden sağlanacaktır.

⁹ Kamulaştırılan mülkün kalan kısmı ekime/faydaya uygun değilse, kalan mülkün kamulaştırılması, idari mahkemede dava açmaya gerek kalmadan yazılı bir bildirim sunulmasından sonraki otuz gün içinde yapılmalıdır (Kamulaştırma Kanunu Madde 12, pr.7).

¹⁰ Kamulaştırılan mülkün kalan kısmı ekime/faydaya uygun değilse, kalan mülkün kamulaştırılması, idari mahkemede dava açmaya gerek kalmadan yazılı bir bildirim sunulmasından sonraki otuz gün içinde yapılmalıdır (Kamulaştırma Kanunu Madde 12, pr.7).

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 29 / 51

Etki	Etkilenen Kişiler	Prensipde Hak Sahipliği	Etki Azaltma Standartları/Önlemleri	Açıklamalar/Sorumluluklar
	Diğer kullanıcılar (gecekondu sakinleri, işgalciler, yasadışı işletmeler)	İyileştirmeler için tazminat; arazi tazminatı yerine yardım	Ulaşım masrafları karşılanacak veya ulaşım desteği verilecektir. Belirlenmiş kira güvencesinin sağlanması	Tazminat AYGM'nin kendi bütçesinden ödenecektir.
D. Geçici arazi kaybı (irtifak hakkı tesisi ve arazi kullanımına ilişkin kısıtlamalar)	Sahipler, bina sakinleri, kullanıcılar	Proje kullanım süresi için tazminat; arazinin önceki durumuna getirilmesi	Kanun tarafından öngörülen arazi için irtifak hakkı bedeli tazmin edilecektir. Söz konusu arazi, sahibine teslim edilmeden önce kullanılabilir bir duruma getirilecektir.	Tazminat AYGM'nin kendi bütçesinden ödenecektir.
	Yasallaştırılabilir talepleri olan kullanıcılar	Proje kullanım süresi için tazminat; arazinin önceki durumuna getirilmesi	Arazi üzerinde geleneksel haklara sahip arazi kullanıcılarının söz konusu araziler için tapu almalarına yardımcı olunacaktır. Kanun tarafından öngörülen arazi için irtifak hakkı bedeli tazmin edilecektir. Söz konusu arazi, sahibine teslim edilmeden önce kullanılabilir bir duruma getirilecektir.	Tazminat AYGM'nin kendi bütçesinden ödenecektir.
E. Tarımsal üretim kaybı - mahsuller -meyve/ıfındık ağaçları - kereste ağaçları - akuakültür - orman ürünleri -besi hayvani yemleri - hayvancılık	Üreticiler	Pazara sunma fırsatı veya vade sonunda piyasa değeri üzerinden tazminat (veya ağaçlar ve çiftlik hayvanları için net bugünkü değer üzerinden tazminat)	Her ürün ve/veya ağaç kendi özelliklerine göre değerlendirilecektir (yıllık veya çok yıllık, olgunluk, en az 3 yıllık ortalama verim, vb.) Ağaçlar için, kurtarmayı hak edenlere, isteklere bırakmak. Özel bir komisyon bu ürünlerin veya ağaçların piyasa değerlerini belirleyecektir. Arazi sahiplerinden ziyade, arazi edinimi nedeniyle tarımsal gelir kaybına uğrayacak kullanıcıların belirlenmesi önemlidir.	Tazminat AYGM'nin kendi bütçesinden ödenecektir.
F. Üretken sabit varlıkların kaybı - sulama tesisleri - tel örgü ve çitler - kuyular - çukurlar - barakalar - ahırlar - diğer	Varlık sahipleri/ kullanıcıları	Üretken sabit varlıkların doğrudan ikamesi veya ikame maliyeti üzerinden tazminat (işçilik ve malzeme dahil amortismanına tabi olmayan değer)	Binanın yıkımından sonra kurtarılan malzemelerin hak sahiplerine bırakılması.	Kamulaştırma ücreti AYGM'nin kamulaştırma bütçesinden ödenecek, ancak ulusal mevzuatın karşılamadığı tam yenileme maliyeti mevcut kaynaklar ve AYGM bütçesinden sağlanacaktır. Kamulaştırma sürecinde, bu yapıların kullanım koşulları varlık sahipleri/kullanıcıları ile istişare edilecek ve en uygun hak sahipliği seçeneği belirlenecektir.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 30 / 51

Etki	Etkilenen Kişiler	Prensipte Hak Sahipliği	Etki Azaltma Standartları/Önlemleri	Açıklamalar/Sorumluluklar
G.Konut yapılarının kaybı (Genellikle ana bina malzemesi, sabit iyileştirmeler veya diğer özelliklere göre kategorize edilir)	Sahipler	Doğrudan konut yenileme veya yenileme maliyeti üzerinden tazminat (işçilik ve malzeme dahil amortisman tabi olmayan değer); geçici yardım Yer değiştirme ödeneği veya yardımı	Ulaşım masrafları karşılanacak veya ulaşım desteği verilecektir. Kişisel eşyaların ve diğer taşınabilir varlıkların taşınması için yardım. Binanın yıkımından sonra kurtarılan malzemelerin hak sahiplerine bırakılması.	Kamulaştırma ücreti AYGM'nin kamulaştırma bütçesinden ödenecek, ancak ulusal mevzuatın karşılamadığı tam yenileme maliyeti mevcut kaynaklar ve AYGM bütçesinden sağlanacaktır. Kamulaştırma sürecinde, AYGM Emlak ve Kamulaştırma Dairesi Başkanlığı mal sahipleri ile görüşecek, mal sahiplerinin yeniden yerleşim tercihlerini değerlendirecek ve mal sahiplerinin yaşam koşullarını daha iyi hale getirmek veya en azından yaşam koşullarını eski haline getirmek için en uygun seçeneği uygulayacaktır. AYGM, Proje'nin inşaat işleri başlamadan önce etkilenen kişilere barınma seçenekleri ve geçim desteği sağlanmasını temin etmek amacıyla yeniden yerleşim sürecini takip etmek için ÇŞİDB ile yakın koordinasyon ve iş birliği içinde olacaktır. AYGM, gerekli hallerde 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamında hanelere ayni ve nakdi destek sağlanmasına aracılık edecektir.
	Yasal hak talepleri olan sakinler	Doğrudan konut yenileme veya yenileme maliyeti üzerinden tazminat (işçilik ve malzeme dahil amortisman tabi olmayan değer); geçici yardım Yer değiştirme ödeneği veya yardımı	Ulaşım masrafları karşılanacak veya ulaşım desteği verilecektir. Kişisel eşyaların ve diğer taşınabilir varlıkların taşınması için yardım. Binanın yıkımından sonra kurtarılan malzemelerin hak sahiplerine bırakılması.	Kamulaştırma ücreti AYGM'nin kamulaştırma bütçesinden ödenecek, ancak ulusal mevzuatın karşılamadığı tam yenileme maliyeti mevcut kaynaklar ve AYGM bütçesinden sağlanacaktır. Kamulaştırma sürecinde, AYGM Emlak ve Kamulaştırma Dairesi Başkanlığı mal sahipleri ile görüşecek, mal sahiplerinin yeniden yerleşim tercihlerini değerlendirecek ve mal sahiplerinin yaşam koşullarını daha iyi hale getirmek veya en azından yaşam koşullarını eski haline getirmek için en uygun seçeneği uygulayacaktır. AYGM, Proje'nin inşaat işleri başlamadan önce etkilenen kişilere barınma seçenekleri ve geçim desteği sağlanmasını temin etmek amacıyla yeniden yerleşim sürecini takip etmek için ÇŞİDB ile yakın koordinasyon ve iş birliği içinde olacaktır.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 31 / 51

Etki	Etkilenen Kişiler	Prensipde Hak Sahipliği	Etki Azaltma Standartları/Önlemleri	Açıklamalar/Sorumluluklar
				AYGM, gerekmesi halinde 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamında hanelere aynı ve nakdi destek sağlanmasına aracılık edecektir.
	Yasadışı yapılar	Doğrudan konut yenileme veya yenileme maliyeti üzerinden tazminat (işçilik ve malzeme dahil amortisman tabi olmayan değer); geçici yardım Yer değiştirme ödeneği veya yardımı	Ulaşım masrafları karşılanacak veya ulaşım desteği verilecektir. Kişisel eşyaların ve diğer taşınabilir varlıkların taşınması için yardım. Binanın yıkımından sonra kurtarılan malzemelerin hak sahiplerine bırakılması.	Ulusal mevzuatın karşılamadığı yenileme maliyetinin tamamı mevcut kaynaklar ve AYGM bütçesi tarafından karşılanacaktır. Süreç boyunca, AYGM Emlak ve Kamulaştırma Dairesi Başkanlığı maliklerle müzakere edecek, maliklerin yeniden yerleşim tercihlerini değerlendirecek ve maliklerin yaşam koşullarını daha iyi hale getirmek veya en azından yaşam koşullarını eski haline getirmek için en uygun seçeneği uygulayacaktır. AYGM, Proje'nin inşaat işleri başlamadan önce etkilenen kişilere barınma seçenekleri ve geçim desteği sağlanmasını temin etmek amacıyla yeniden yerleşim sürecini takip etmek için ÇŞİDB ile yakın koordinasyon ve iş birliği içinde olacaktır. AYGM, gerekli hallerde 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamında hanelere aynı ve nakdi destek sağlanmasına aracılık edecektir.
	Kiracılar	Kalan süre için orantılı tazminat; uygun alternatif bulma konusunda yardım; geçiş dönemi yardımı Yer değiştirme ödeneği veya yardımı	Ulaşım masrafları karşılanacak veya ulaşım desteği verilecektir. Kişisel eşyaların ve diğer taşınabilir varlıkların taşınması için yardım. Kiracılar, başka bir konaklama yeri bulabilmelerini sağlamak için inşaat faaliyetlerinden beş ay önce bilgilendirilecektir.	AYGM, gerekli hallerde 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamında hanelere aynı ve nakdi destek sağlanmasına aracılık edecektir.
H. Ticari yapıların kaybı (Genellikle ana bina malzemesi, işlev ve kapasite, sabit iyileştirmeler veya diğer özelliklere göre kategorize edilir)	Sahipler	Yapılar, sabit ekipman ve diğer iyileştirmeler için yenileme maliyeti üzerinden tazminat; geçiş dönemi yardımı	Oluşacak nakliye, tadilat, tamirat, montaj, yol düzeltme vb. masraflar tazmin edilecektir. Binanın yıkımından sonra kurtarılan malzemelerin hak sahiplerine bırakılması. Ayrıca, (a) Geçiş dönemi boyunca net gelir kaybının telafisi, (b) Tesis, makine veya diğer ekipmanların nakli ve yeniden kurulumu için destek, (c) Ticari faaliyetlerin yeniden kurulması için destek, (d) Geçim kaynaklarının	Kamulaştırma ücreti AYGM'nin kamulaştırma bütçesinden ödenecek, ancak ulusal mevzuatın karşılamadığı tam yenileme maliyeti mevcut kaynaklar ve AYGM bütçesinden sağlanacaktır. Kamulaştırma sürecinde bu yapıların kullanım koşulları kullanıcılarla istişare edilecek ve en uygun taşınma seçenekleri belirlenecektir.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 32 / 51

Etki	Etkilenen Kişiler	Prensip Hakkı Sahipliği	Etki Azaltma Standartları/Önlemleri	Açıklamalar/Sorumluluklar
	Yasal hak talepleri olan sakinler	Yapılar, sabit ekipman ve diğer iyileştirmeler için yenileme maliyeti üzerinden tazminat; geçiş dönemi yardımı	restorasyonu, (e) Geçici ücret kaybı için ödenek (altı aya kadar) ve (f) Alternatif istihdam olanaklarının belirlenmesinde yardım.	AYGM, alternatif arazilerin bulunması ve gerekli olabilecek yeni yapıların inşası konusunda Kaymakamlık, Belediye, Maliye Bakanlığı (Hazine arazileri için) ve TOKİ gibi kurumlarla iş birliği içinde olacaktır.
			Oluşacak nakliye, tadilat, tamirat, montaj, yol düzeltme vb. masraflar tazmin edilecektir. Binanın yıkımından sonra kurtarılan malzemelerin hak sahiplerine bırakılması. Ayrıca, (a) Geçiş dönemi boyunca net gelir kaybının telafisi, (b) Tesis, makine veya diğer ekipmanların nakli ve yeniden kurulumu için destek, (c) Ticari faaliyetlerin yeniden kurulması için destek, (d) Geçim kaynaklarının restorasyonu, (e) Geçici ücret kaybı için ödenek (altı aya kadar) ve (f) Alternatif istihdam olanaklarının belirlenmesinde yardım.	Kamulaştırma ücreti AYGM'nin kamulaştırma bütçesinden ödenecek, ancak ulusal mevzuatın karşılamadığı tam yenileme maliyeti mevcut kaynaklar ve AYGM bütçesinden sağlanacaktır. Kamulaştırma sürecinde bu yapıların kullanım koşulları kullanıcılarla istişare edilecek ve en uygun taşınma seçenekleri belirlenecektir. AYGM, alternatif arazilerin bulunması ve gerekli olabilecek yeni yapıların inşası konusunda Kaymakamlık, Belediye, Maliye Bakanlığı (Hazine arazileri için) ve TOKİ gibi kurumlarla iş birliği içinde olacaktır.
	Yasadışı yapılar	Yapılar, sabit ekipman ve diğer iyileştirmeler için yenileme maliyeti üzerinden tazminat; geçiş dönemi yardımı	Oluşacak nakliye, tadilat, tamirat, montaj, yol düzeltme vb. masraflar tazmin edilecektir. Binanın yıkımından sonra kurtarılan malzemelerin hak sahiplerine bırakılması. Ayrıca, (a) Tesis, makine veya diğer ekipmanların transferi ve yeniden kurulumu için destek, (b) Ticari faaliyetlerin yeniden kurulması için destek, (c) Geçim kaynaklarının restorasyonu, (d) Geçici ücret kaybı için ödenek (altı aya kadar) ve (e) Alternatif istihdam olanaklarının belirlenmesinde yardım.	Ulusal mevzuatın karşılamadığı yenileme maliyetinin tamamı mevcut kaynaklar ve AYGM bütçesi tarafından karşılanacaktır. Bu yapıların kullanım koşulları kullanıcılarla istişare edilecek ve en uygun taşınma seçenekleri belirlenecektir. AYGM, alternatif arazilerin bulunması ve gerekli olabilecek yeni yapıların inşası konusunda Kaymakamlık, Belediye, Maliye Bakanlığı (Hazine arazileri için) ve TOKİ gibi kurumlarla iş birliği içinde olacaktır.
			Sürenin geri kalanı için orantılı tazminat; sabit ekipman ve diğer iyileştirmeler için yenileme maliyeti üzerinden tazminat; geçiş dönemi yardımı	<ul style="list-style-type: none"> • Taşınma nedeniyle gelir kaybı, taşınma süresi boyunca (demonтаж, nakliye ve montaj) tazmin edilecektir. • Lokasyonun işletmeye hazır hale gelmesi için yapılacak tadilat, tamirat, boya vb. giderler eski tesisten daha düşük kalitede olmayacak şekilde karşılanacaktır. Tesisteki makine, ekipman, malların nakliye masrafları ödenecektir. • Söküldüğünde yeniden kullanılamayacak herhangi bir malzeme varsa, telafi edilecektir.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 33 / 51

Etki	Etkilenen Kişiler	Prensip Hakkı Sahipliği	Etki Azaltma Standartları/Önlemleri	Açıklamalar/Sorumluluklar
I. Tarımsal geçim kaynaklarının kaybı	Etkilenen tarım üreticisi, yıllık gelirinin %10'undan fazlasını kaybeden işçi.	Kaybedilen arazi ve varlıklar için tazminata ek olarak, geçim kaynakları önemli ölçüde etkilenen kişilere alternatif istihdam, beceri eğitimi, iş geliştirme yardımı veya geçim kaynaklarının restorasyonu veya iyileştirilmesiyle bağlantılı diğer ek yardımlar sağlanır	<ul style="list-style-type: none"> Hukuki danışmanlık (avukat) masrafları ve gerekli izinler, ÇED belgeleri vb. için yeni masraflar konusunda destek sağlanacaktır. Geçim kaynakları tarıma bağlı olan ve topraklarını kaybeden çiftçiler için ilgili kurumlarla iş birliği içinde geçim kaynağı destek projeleri geliştirilecek ve uygulanacaktır. Etkilenen kişilere inşaat ve işletme döneminde özellikle temizlik, şoförlük, güvenlik, açıcılık vb. geçici veya kalıcı istihdam olanakları sunulacaktır. Gerekirse gelir kaybı tazminatı için özel başvurular yapılacaktır. Geçim destekleri şunları içerebilir: <ul style="list-style-type: none"> İhtiyaç fazlası hazine taşınmazlarının yetkisiz kullanıcıların mülkiyetine geçmesine yardımcı olmak. Mümkün olduğunda AYGM, yürürlükteki Kanun uyarınca yetkisiz kullanıcılar için sahip olduğu arazilerin satışına izin verecektir. AYGM, projeden etkilenen kişileri Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nden yeni bir arazi kiralama veya satın alma olanakları hakkında bilgilendirecektir. AYGM, hak sahibi PEK'lerin İŞKUR'un Toplum Yararına Programından yararlanmak için başvuruları ve bunu almaları veya Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından fon temin etmeleri durumunda uygun desteği sağlayacaktır. 	<p>AYGM, bölgedeki İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri ve kooperatiflerle ortaklaşa projeler geliştirecek ve geçim kaynaklarını kaybetmiş hanelere geçim desteği sağlayacak.</p> <p>AYGM ayrıca arazi sahibini İskan Kanunu kapsamında sağlanabilecek destekler için gerekli prosedürler hakkında bilgilendirecek ve geçim desteği almasını sağlayacaktır.</p> <p>AYGM ayrıca, gelir kaynaklarını kaybeden haneler söz konusu olduğunda, bu hanelerin 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamındaki sosyal yardım programları doğrultusunda aracı olarak gerekli desteği almalarını sağlayacaktır.</p> <p>Geçici veya kalıcı istihdam olanaklarının sağlanması için İnşaat Yüklenicisi ile yapılacak sözleşmelerde yerel istihdama ve yerinden edilmiş kişilere öncelik verilmesi şart koşulacak ve AYGM bu kişilere Projede istihdam olanağı sağlanmasını temin edecektir.</p>
J. Geçici iş geliri kaybı	Şirket sahibi, işletme	Kesinti dönemi için destek ödemesi	<ul style="list-style-type: none"> İşletmenin faaliyeti durdurulmadan yeni bir yerde kurulabilmesi için proje inşaatı başlamadan önce yeni yerin bulunması ve hazır hale getirilmesi sağlanacaktır. Yeni tesisin proje inşaatından önce faaliyete geçmemesi veya taşınma sırasında iş kesintisi/iş durması yaşanması halinde gelir kaybı telafi edilecektir. 	
K. Geçici iş veya ücret kaybı	Çalışanlar	Kesinti dönemi için ücretlerin veya işsizlik desteğinin ödenmesi (sigorta primleri dahil)	<ul style="list-style-type: none"> Tüm eylemler, işletmenin faaliyette kalmasını sağlayacak şekilde planlanmalıdır. İşletmelerin taşınması nedeniyle işten çıkarma durumlarında, sözleşmeleri feshedilen işçilere iş bulma konusunda ek destek sağlanacaktır. Bunun 	Bu aşamada, özellikle işsizlikle karşı karşıya kalabilecek çalışanlar için tanımlanmış bir destek programı bulunmamaktadır.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 34 / 51

Etki	Etkilenen Kişiler	Prensip Hakkı Sahipliği	Etki Azaltma Standartları/Önlemleri	Açıklamalar/Sorumluluklar
			<p>İçin Sanayi Odası gibi kuruluşlarla iş birliği yapılacaktır.</p>	
L. Kamu veya toplum altyapısı, tesisleri veya hizmetlerinin kaybı	Kamu veya özel mülk sahipleri	Altyapı ve tesislerin hasar görmesi veya tahrip olması durumunda yenileme maliyeti üzerinden tazminat; hizmetlerin işlevselliğinin ve erişilebilirliğinin yeniden sağlanmasına yardım	<ul style="list-style-type: none"> Mevcut altyapı ve hizmetler, kullanıcılarına ekonomik kayıp getirmeyecek şekilde korunacak ve düzenlenecektir. Yerel halk tarafından kullanılan diğer kamu varlıkları üzerindeki her türlü etki, ilgili devlet makamlarına (BOTAŞ, DSİ, Tarım Müdürlükleri, belediyeler) danışılacak ve proje tasarımı yoluyla tam olarak telafi edilecek veya önlenecektir. 	AYGM, bu varlıkların korunması için Kültür Varlıkları Genel Müdürlüğü, DSİ, belediyeler, Tarım İl Müdürlükleri gibi kurumlarla resmi yazışmalar yapacak.
M. Savunmasız veya dezavantajlı kişilere maddi yardım	Yerinden edilen yasadışı sakinler, kullanıcılar veya işgalciler	Uygulanabilir tazminat ve yardım biçimlerine ek olarak, tanımlanmış kullanım hakkı güvencesinin sağlanması ¹¹	İlgili satırlarda açıklanan etki azaltma önlemlerine ek olarak AYGM, proje ile ilgili olası geçici veya kalıcı istihdam fırsatları konusunda yetkisiz kullanıcılara ve/veya hassas toplulukların ailelerine öncelik vermeyi garanti eder.	Tazminat AYGM'nin kendi bütçesinden ödenecektir.
	Standartların altındaki konutlardan çıkarılan sakinler	Asgari yasal veya toplumsal standartları karşılayan ¹² ikame konut edinmeye yönelik düzenlemeler		Tazminat AYGM'nin kendi bütçesinden ödenecektir.
N. İnşaat sırasında yapılara, evlere ve ürünlere verilen zararlar	Tüm PEK'ler	İnşaatın yüklenicisi, hasarları telafi etmek ve düzeltmek için gerekli inceleme ve değerlendirmeyi yapacaktır. Hasar ve yaralanmaların giderilemediği durumlarda, hasarlı yapılar Yeniden Yerleşim Çerçevesi uyarınca tazmin edilecektir.	<p>PEK'ler inşaat aşamasının etkileri ve mevcut şikayet giderme mekanizması ile ilgili hakları konusunda bilgilendirilecektir.</p> <p>Binanın yıkımından sonra kurtarılan malzemelerin hak sahiplerine bırakılması.</p>	Tazminat İnşaat Yüklenicisinin kendi bütçesinden ödenecektir.

¹¹ ÇSS5'in 7 numaralı dipnotunda tanımlandığı üzere, "kullanım hakkı güvenliği", yeniden yerleştirilen bireylerin veya toplulukların yasal olarak işgal edebilecekleri, tahliye riskinden korundukları ve kendilerine sağlanan kullanım haklarının sosyal ve kültürel açıdan uygun olduğu bir alana yeniden yerleştirilmeleri anlamına gelir. Yeniden yerleştirilen kişilere hiçbir durumda, yerinden edildikleri arazi veya varlıklar üzerinde sahip oldukları haklardan daha zayıf olan kullanım hakları sağlanmayacaktır.

¹² ÇSS5 Genel Not 27.1'de belirtildiği üzere "ikame konutlar", uygun olduğu şekilde, sakinleri hava koşullarından ve çevresel tehlikelerden koruyacak ve fiziksel güvenliklerini sağlayacak nitelikte olmalıdır; ve konut yapıları, hane halkı büyüklüğü ile kadın ve çocuk sayısı dikkate alınarak yeterli alan sağlamalıdır.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 35 / 51

6 YENİDEN YERLEŞİM PLANI HAZIRLAMA

AYGM, arazi edinimi veya kaynak erişimi veya kullanımındaki ilgili kısıtlamalar nedeniyle fiziksel veya ekonomik yerinden edilmeye neden olan tüm alt projeler için YYP'ler geliştirmekle yükümlüdür.

YYP hazırlığının başlatılması, önerilen bir yatırımın fiziksel ayak izi belirlendiğinde ve proje kullanımı için belirli bir sahanın (veya sahaların) edinilmesi gerektiği teyit edildiğinde gerçekleşir. PUB'nin ETMIC alt birimi, mevcut kullanım ve kira düzenlemelerini belirlemek için ilk olarak önerilen sahaları değerlendirecek ve fiziksel ve ekonomik yerinden edilmeyi en aza indiren sahayı (veya sahaları) belirleyecektir. Daha sonra, PUB'nin ETMIC alt birimi, seçilen sahada (veya sahalarda) yerinden edilmiş tüm kişileri saymak için bir nüfus sayımı anketi yürütecek ve proje kullanımı için edinilecek arazi ve diğer varlıkları değerlendirecektir.

Her bir YYP, bu YYÇ'de ana hatlarıyla belirtilen ilkelere, planlama prosedürlerine ve uygulama düzenlemelerine bağlı kalacaktır.¹³ YYP için gösterge niteliğinde bir taslak Ek-1'de verilmiştir.

Gizliliği korumak ve yerinden edilmiş kişilere karşı herhangi bir önyargıyı önlemek için, yerinden edilmiş her hane veya kişi için ayrı bir bireysel tazminat dosyası seti borçlu tarafından gizli olarak ele alınacaktır.

Tablo 2'de özetlenen tazminat ve diğer yardım türleri için uygunluk kriterleri, yerinden edilmiş kişilerle istişare için de kullanılabilir.

Fiziksel veya önemli ölçüde ekonomik yerinden edilmeye neden olan projeler için YYP'lere aşağıdaki hususları kapsayan ek planlama tedbirleri entegre edilmelidir:

Fiziksel yerinden edilmeye neden olan projeler için:¹⁴

- Yerinden edilen kişiler için seçenekler ve taşınma veya diğer masraflar için geçici destek de dahil olmak üzere taşınma düzenlemelerinin açıklanması.
- Çevresel koruma ve yönetimi de içerecek şekilde yeniden yerleşim yeri seçimi, hazırlanması ve ev sahibi topluluklar veya fiziksel çevre üzerindeki etkilerin azaltılmasına yönelik önlemlerin açıklanması.
- Yaşam standartlarını iyileştirecek ve yoksul veya hassas durumdaki hanelerin yerlerinin değiştirilmesi ihtiyaçlarını karşılayacak tedbirler, ikame konutların asgari toplum standartlarını karşılamasını ve kira güvencesine sahip olmasını sağlamak.
- Yaşam standartlarını, toplum hizmetlerine veya tesislerine erişimi veya projeye ilgili diğer faydaları iyileştirmek için proje tasarım önlemlerinin açıklanması.
- Yeniden yerleşimin ev sahibi topluluklar üzerindeki etkilerini ele almak için gerekli önlemler.

Önemli ölçüde ekonomik yerinden edilmeye neden olan projeler için:¹⁵

- Tarımsal üretim, ticari faaliyetler ve geçim kaynakları için doğal kaynak kullanımını kapsayan, geçim kaynaklarıyla ilgili olası etkilerin ölçeği ve kapsamına ilişkin bir açıklama.
- Tarım arazisini veya kaynak erişimini kaybedenler için geçim kaynakları yardımı seçenekleri (istihdam, eğitim, küçük işletme desteği, eşdeğer üretken değere sahip ikame arazi sağlama yardımı gibi).
- Arazi edinimi veya proje inşaatı ile ilgili varlıkların veya iş fırsatlarının kaybindan etkilenen ticari işletmelere (ve işçilere) yönelik yardım tedbirleri.

¹³ YYP'nin hazırlanmasına ilişkin ek ayrıntılar ÇSS5 Ek-1'de verilmiştir.

¹⁴ Fiziksel yerinden edilmeye yönelik planlama tedbirlerine ilişkin ek ayrıntılar ÇSS5, Ek 1, paragraf. 17-23.

¹⁵ Üretken varlıkların kaybının ölçeğinin yanı sıra kurumsal, teknik, kültürel, ekonomik ve diğer faktörlerdeki değişikliklerin dikkate alınması, ekonomik yerinden edilmenin öneminin belirlenmesinde önemli olabilir. Ancak genel uygulamada, bir hanenin veya işletmenin verimli arazisinin veya varlıklarının yüzde 10 veya daha fazlasının kaybı genellikle önemli kabul edilir. Ekonomik yerinden edilmeye yönelik planlama tedbirlerine ilişkin ek ayrıntılar ÇSS5, Ek 1, paragraf. 24-29.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 36 / 51

d) Yerinden edilmiş kişiler veya topluluklar arasında üretkenliği veya gelirleri artırmaya yönelik proje tedbirleri.

YYP'ler Dünya Bankası tarafından gözden geçirilecek ve onaylanacaktır.

6.1 Ex-Post Sosyal Denetim

ÇSS5, projeden önce (en fazla beş yıl) meydana gelen arazi edinimi veya arazi kullanım kısıtlamalarından kaynaklanan hem kalıcı hem de geçici fiziksel ve ekonomik yerinden edilmeler için, bu eylemlerin proje öncesinde veya projeye hazırlık olarak gerçekleştirilmiş veya başlatılmış olması koşuluyla geçerlidir. ÇSS5'in danışma ve bilgilendirme gibi belirli yönlerinin geriye dönük olarak karşılanması mümkün olmasa da, PUB'nin ETMIC alt birimi tarafından bir durum tespiti incelemesi (ex-post sosyal denetim [EPSA]) yapılacaktır. Bu incelemenin amaçları şunlardır¹⁶

- Önceki yeniden yerleşimlerin çevresel ve sosyal etkilerine yönelik geçmişteki etki azaltma önlemlerinin etkinliğinin belgelenmesi ve değerlendirilmesi.
- Ulusal mevzuata uygunluğun değerlendirilmesi.
- ÇSS5 gerekliliklerinin karşılanmasındaki boşlukları belirleyin.
- Öne çıkan şikayetleri, şikayetleri veya sorunları belirleyin.
- Belirlenen eksikliklerin ve şikayetlerin giderilmesine yönelik tedbirlerin belirlenmesi.

Proje, mevcut demiryollarının yenilenmesinin yanı sıra, yeni yan hatların inşasını ve mevcut olanların genişletilmesini ve enerji nakil hatlarının kurulmasını da içermektedir. Bu faaliyetlerin tasarımı tamamlanmadığından, bu YYÇ'nin hazırlanması sırasında EPSA'ya ihtiyaç olup olmayacağını bilmek mümkün olmamıştır. Bu nedenle, EPSA'ya duyulan ihtiyaç, faaliyetlerin (yeni yan yollar, mevcut yan yolların genişletilmesi ve enerji nakil hatları) tasarımları tamamlandıktan sonra netleşecek ve EPSA yapma kararı yukarıda belirtilen ilkeler göz önünde bulundurularak duruma göre verilecektir. Gerekli arazinin son beş yıl içinde edinilmiş olması halinde bir EPSA hazırlanacaktır.

Yukarıda belirtilen aşamada yerinden edilmeye ilgili faaliyetler devam ediyorsa, bu faaliyetler EPSA hazırlanıp tamamlanana ve ÇSS5 gerekliliklerine uyulana kadar durdurulacaktır.

EPSA, belge incelemelerini, saha ziyaretlerini, mülakatları ve etkilenen bireyler ve kilit paydaşlarla istişareleri içerebilir. Türkiye'de tapu kayıtlarının güncellenmesi ve miras kanunları nedeniyle arazilerin alt bölümlere ayrılması, genellikle küçük arazi parçalarına sahip çok sayıda arazi sahibiyle sonuçlanmaktadır. EPSA için, malik(ler)den ziyade arazi parçasına odaklanmak pratik bir yaklaşım olabilir, ancak arazi ediniminin etkilenen kişiler üzerindeki geçim etkilerini değerlendirme kabiliyetini sınırlayabilir, ki bu ÇSS5'in Türk hukuku tarafından kapsanmayan temel bir hedefidir. EPSA için gösterge niteliğinde bir taslak Ek-2'de verilmiştir.

EPSA, arazi ediniminin ulusal mevzuat ve ÇSS5'in amaç ve ilkeleriyle uyumlu olmasını sağlamak için Dünya Bankası incelemesinden ve onayından geçecektir. Bir EPSA'nın ÇSS5 ile uyumsuzluk göstermesi halinde, UAB, PUB'nin ETMIC alt birimi tarafından yönlendirilen ve bu YYÇ'de tanımlanan, arazi edinim çalışmalarını büyütmek ve alt proje(ler)in yarattığı etkilerin azaltılması veya tazmin edilmesi de dahil olmak üzere eksiklikleri gidermek için gerekli önlemleri alacaktır.

¹⁶ EPSA, ÇSS5 veya ÇSÇ hükümlerinin yerine geçmez ve Dünya Bankası, proje uygulaması boyunca bu gerekliliklerle tutarlılığı sağlamak için neyin gerekli olduğunu belirlemekten tek başına sorumlu olmaya devam eder.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 37 / 51

7 SORUMLULUKLAR VE KAYNAKLAR

7.1 Uygulama Düzenlemeleri

AYGM Emlak ve Kamulaştırma Dairesi Başkanlığı kamulaştırma sürecini yürütecek ana makam olacaktır, ancak YYP(ler)in uygulanmasından sorumlu değildir.

Dünya Bankası tarafından finanse edilen ve halen devam etmekte olan Demiryolu Lojistiğinin Geliştirilmesi Projesi - P170532 (RLIP) için AYGM bünyesinde bir PUB kurulmuştur. Bu Proje için, bu PUB altında ETMIC'e özel bir PUB alt birimi kurulacaktır. ETMIC alt biriminde, diğer uzmanların yanı sıra, gerektiğinde YYP'lerin hazırlanması, uygulanması ve izlenmesinden sorumlu olacak bir sosyal kalkınma uzmanı çalışacaktır.

PUB'nin ETMIC alt biriminin sosyal kalkınma uzmanı, Emlak ve Kamulaştırma Dairesi ile yakın iş birliği içinde çalışacak ve arazi edinim faaliyetlerinin ilgili ulusal yasalara ve ÇSS'ye uygun olarak yürütülmesini sağlamak için arazi edinim faaliyetlerini takip edecektir. Tablo 3, YYP uygulaması için rol ve sorumlulukların dağılımını göstermektedir.

Tablo 3. Roller ve Sorumluluklar

Birim	Sorumluluk
Emlak ve Kamulaştırma Dairesi Başkanlığı	<ul style="list-style-type: none">Arazi sahipleri / kullanıcıları ile iletişim kurarak onları hakları ve arazi edinim süreci hakkında bilgilendirirEtkilenen arazilerdeki resmi/gayri resmi arazi kullanıcılarını ve varlıklarını ve hassas grupları belirler, değer tespiti için bir komisyon kurarArazi edinimi ile ilgili tüm işlemleri Türk mevzuatına uygun olarak yönetir ve yürütür.Müzakere toplantılarındaki şikayetler ve toplantı kayıtları da dahil olmak üzere PUB'nin ETMIC alt birimine düzenli arazi edinim süreci bilgisi sağlarYYP taahhütlerinin yerine getirilmesi için gerekli kurumsal ve örgütsel istişareleri yürütür.
PUB'nin ETMIC alt birimi	<ul style="list-style-type: none">Arazi edinim sürecinin ÇSS5 ile uyumlu olmasını sağlamak için Emlak ve Kamulaştırma Departmanı ile yakın iş birliği içinde çalışır, değer hesaplamalarının ÇSS5 gerekliliklerini karşılayacak şekilde yapılmasını sağlar.Şikayet mekanizması, hak sahipliği desteklerinin/tazminatlarının yönetimi ve paydaş katılımı ile ilgili süreçleri uygular ve geliştirir.Şikâyet mekanizması, hak sahipliği desteklerinin/tazminatlarının yönetimi ve paydaş katılımı ile ilgili süreçlerin düzgün bir şekilde yürütülmesi için saha personeline liderlik eder, onları takip eder ve izler.Şikayet mekanizması, hak sahipliği desteklerinin/tazminatlarının yönetimi ve paydaş katılımı ile ilgili süreçlerin düzgün bir şekilde uygulanması için taraflarla koordinasyon sağlar.YYP hak sahipliği başvuruları/şikayetleri/talepleri kapsamında yürütülen bilgilendirme faaliyetlerinin takibi ve raporlanmasıYYP'de tanımlanan taahhütlere ilişkin kaydedilen ilerlemeyi izler ve raporlarYYP uygulama hedeflerine ulaşmak için başka eylemlerin gerekli olup olmadığını belirlerHak sahibi olmayan kişilerin hariç tutulması için son tarihi duyurur.Geçim kaynaklarının restorasyonuna yönelik tedbirlerin uygulandığını doğrular ve bunların etkinliğini değerlendirirPKP doğrultusunda arazi edinimi ile ilgili broşür ve diğer bilgilendirici materyallerin hazırlanması
Bağımsız Danışmanlar	<ul style="list-style-type: none">YYP'de tanımlanan taahhütlere ilişkin kaydedilen ilerlemeyi izler ve raporlar.YYP taahhütlerine uyumu doğrulamak ve YYP uygulamasındaki sorunlu alanları belirlemek için iç izleme faaliyetlerini, kayıtları ve raporları gözden geçirir ve çözümler önerir.Telafi ve etki azaltma uygulamalarını izlemek ve faaliyetlerin uygunluğunu değerlendirmekGeçim kaynaklarının restorasyonuna yönelik tedbirlerin uygulandığını doğrular ve bunların etkinliğini değerlendirir ve gerekli olması halinde PUB'nin ETMIC alt birimine düzeltici tedbirler önerir

Eğitimler

PUB'nin ETMIC alt biriminin sosyal kalkınma uzmanı, Emlak ve Kamulaştırma Dairesi'ne Dünya Bankası'nın ÇSS5 standartları ve ilkeleri konusunda eğitim verecektir. Uygulama sırasında ihtiyaç duyulması halinde ek destek ve ilave eğitimler de sağlanacaktır.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 38 / 51

7.2 Bütçe

Proje bütçesi YYP'lerin, EPSA'ların uygulanması için kullanılmayacaktır. YYP'lere, EPSA'lara dahil edilecek tahmini bütçe kalemlerinin kapsamlı olmayan listesi şunlardır:

- Fiziksel yer değiştirmeler için
 - Kamulaştırma maliyetleri,
 - Yer değiştirme yardımı, vb.
- Ekonomik yer değiştirmeler için
 - Uygulanabilir alternatif bir yer belirleme maliyeti,
 - Tesis, makine veya diğer ekipmanın nakil ve yeniden kurulum maliyeti ve
 - Alternatif istihdam olanaklarının belirlenmesinde yardım.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 39 / 51

8 KAMUYU AYDINLATMA VE İSTİŞARELER

Proje için, Dünya Bankası'nın *Paydaş Katılımı ve Bilgi İfşasına* ilişkin ÇSS 10 ile uyumlu, Projeye özel bir Paydaş Katılım Planı (PKP) oluşturulmuştur. PKP belgesi AYGM'nin resmi internet sitesinde yer alacaktır. Hem bu YYÇ hem de diğer ilgili belgeler, paydaş istişareleri için taslak formda ifşa edilmiştir.

Bu Proje için hazırlanan PKP, istişare konusunu, açıklanacak bilgileri, katılım yöntemlerini, hedef paydaşları, katılımdan sorumlu tarafları ve katılım zamanlamasını kapsayan kapsamlı bir paydaş katılım programının ana hatlarını çizmektedir. Ayrıca, bilgilendirme yöntemlerini ve faaliyetlere başlamadan önce kamuoyunun bilgilendirilmesi için asgari süreyi de içermektedir.

PKP'ye uygun olarak AYGM, EPSA'ları¹⁷ ve YYP'leri yerel düzeyde etkilenen kişilerin erişebileceği bir formatta Türkçe ve etkilenen nüfus veya paydaşlar için gerekli olan diğer dillerde açıklayacaktır. Belgeler ayrıca Dünya Bankası incelemesinin ardından Proje'nin web sitesinde hem Türkçe hem de İngilizce olarak kullanıma sunulacaktır. AYGM, önerilen planlarla ilgili olarak yerinden edilmiş kişilerden aktif bir şekilde yorum isteyecektir. EPSA ve YYP'nin nihai olarak açıklanması, alınan yorumlar değerlendirildikten ve Dünya Bankası'ndan onay alındıktan sonra gerçekleşecektir.

Nihai EPSA ve YYP, yerinden edilmiş kişilerle yapılan toplantıların tarihlerini, yerlerini ve katılımcı sayısını detaylandıran özetleri içerecektir. Bu toplantılar sırasında yerinden edilmiş kişiler tarafından dile getirilen yorumlar, sorular ve endişeler ile bunlara verilen yanıtları içerecektir.

EPSA'ların ve YYP'lerin hazırlanması sırasında elde edilen tüm kişisel veriler 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na uygun olarak ele alınacaktır. Buna göre, EPSA'ların ve YYP'lerin açıklanması, gizlilik haklarına saygı gösterilmesini sağlamak için bu yasaya bağlı kalacak şekilde gerçekleştirilecektir.

¹⁷ Proje, mevcut demiryollarının yenilenmesinin yanı sıra, yeni yan hatların inşasını ve mevcut olanların genişletilmesini ve enerji nakil hatlarının kurulmasını da içermektedir. Bu faaliyetlerin tasarımı tamamlanmadığından, bu YYÇ'nin hazırlanması sırasında EPSA'ya ihtiyaç olup olmayacağını bilmek mümkün olmamıştır. Bu nedenle, bir EPSA yürütme kararı, yukarıda belirtilen ilkeler göz önünde bulundurularak vaka bazında verilecektir. EPSA'ya duyulan ihtiyaç, faaliyetlerin tasarımları tamamlandıktan sonra netleşecektir. Yukarıda belirtilen aşamada yerinden edilmeyle ilgili faaliyetler devam ediyorsa, bu faaliyetler EPSA hazırlanıp tamamlanana ve ÇSS5 gerekliliklerine uyulana kadar durdurulacaktır.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 40 / 51

9 ŞİKAYET MEKANİZMASI

Yeniden yerleşim, arazi edinimi ve tazminat ile ilgili Dünya Bankası politikalarında kritik bir unsur, kamu istişaresi, katılımı ve etkilenen bireylerin şikayetlerinin ele alınması için bir süreç oluşturulması için bir çerçeve oluşturulmasını içerir.

YYÇ, AYGEM web sitesinde hem İngilizce hem de Türkçe olarak resmi olarak yayınlanacak ve ayrıca Dünya Bankası'nın harici web sitesi aracılığıyla erişilebilir hale getirilecektir. AYGEM, ÇSS1 ve Türk Yönetmeliklerine göre hazırlanan YYÇ ve DB ÇSS5 ve Türk yönetmeliklerine göre hazırlanan YYÇ hakkında görüşlerini almak için ilgili paydaşlarla iletişim kuracaktır. Bunlar Paydaş Katılım Toplantılarında tartışılacaktır.

YYP'lerin geliştirilmesi sırasında, Projeden etkilenen tüm bireylerle istişareler düzenlenecektir. Kadınların tam katılımını sağlamak için özel çaba gösterilecektir. Bu istişarelerin amacı, YYP'yi tartışmak, tüm PEK'lerin çıkarlarının yansıtılmasını sağlamak ve tam tazminat ve geçim kaynaklarının restorasyonunu sağlamak olacaktır. Bu tartışmalar erişilebilir ve anlamlı bir şekilde yürütülecektir. YYP, bu toplantılar gerçekleşmeden önce gözden geçirilmek ve tartışılmak üzere paylaşılacaktır. PUB'nin ETMIC alt birimi, bu istişareler sırasında etkilenen bireyler tarafından dile getirilen soruları ele alacaktır. Katılımcılar ve gündeme getirilen konular da dahil olmak üzere tüm istişare toplantıları referans için belgelenecektir.

Projenin ŞM'si, PKP'de belirtildiği gibi, yeniden yerleşimle ilgili şikayetleri de ele alacaktır. Bu, yerinden edilmiş kişilerin arazi edinim süreci, tazminat hesaplaması veya ödemesi, yardım sağlanması ve diğer ilgili konularla ilgili şikayetlerini içerir.

Ancak, ŞM'nin yerinden edilmiş kişilerin kendilerine sunulan yasal yolları takip etmelerini engellemediğini belirtmek önemlidir. Kamulaştırmaya tabi taşınmaz mal sahipleri, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununa göre, kamulaştırma işlemine karşı idari yargıda iptal davası açma hakkına sahiptir. Ayrıca, mahkeme tarafından tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde adli yargıda maddi hatalara karşı düzeltme davası açılabilir. Taşınmaz malın malik(ler)inin tespit edilememesi nedeniyle tebligatın yapılamaması halinde, mahkeme tarafından gazetede yapılan ilan tarihi tebligat tarihi yerine geçer.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 41 / 51

10 İZLEME VE RAPORLAMA

PUB'nin ETMIC alt birimi, iç izlemenin bir parçası olarak YYP'lerin uygulanmasını izleyecek ve arazi ediniminin durumu ve YYP'lerin uygulanması ile ilgili olarak Dünya Bankası'na üç aylık izleme raporları sunacaktır. Bu Proje için, yetkili yeniden yerleşim izleme uzmanlarının uygulama ilerlemesini izleyeceği ve PUB'nin ETMIC alt birimine gerekli düzeltici eylemler konusunda tavsiyelerde bulunacağı ve YYP'deki tüm etki azaltma önlemleri büyük ölçüde tamamlandığında bir uygulama incelemesi gerçekleştireceği bir dış izleme mekanizması kurulacaktır. Uygulama incelemesi, YYP ve ÇSS5 hedeflerine ulaşmada etki azaltma önlemlerinin etkinliğini değerlendirir ve henüz ulaşılmamış hedefleri karşılamak için düzeltici önlemler önerir.

Yeniden yerleşim planı ilerleme raporları için gösterge niteliğinde bir taslak Ek-3'te verilmiştir.

PUB'nin ETMIC alt birimi proje sahalarına düzenli denetim ziyaretleri gerçekleştirecektir.

İzlemeye ilişkin rol ve sorumluluklar ile izlenecek ve raporlanacak göstergeler Tablo 4 ile verilmiştir.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 42 / 51

Tablo 4. İzleme Rol ve Sorumlulukları ve İzleme Göstergeleri

Sorumlu Taraf	Tip	İ&D sürecindeki roller	Sıklık	Göstergeler
PUB'nin ETMIC alt birimi	Dahili İzleme	<ul style="list-style-type: none"> • YYP ilerleme raporlarının hazırlanması ve Proje yönetimine ve Dünya Bankası'na sunulması • Etkilenen tüm kişilerin kayıplarını telafi etmek için arazi edinim sürecini takip etmek • Tüm arazi sahiplerinin (resmi ve gayri resmi) geçim kaynaklarının YYP Fonu aracılığıyla zamanında ve uygun şekilde tazmin edilmesini sağlamak • Etkilenen tüm kişilerin, özellikle de hassas durumda olanların, YYP uygulama sürecinde ortaya çıkabilecek endişelerini kolayca ifade edebilmelerini ve bunlara zamanında yanıt verilmesini sağlamak. • PKP'ye uygun olarak ilgili paydaşlarla yürütülecek arazi edinimine ilişkin katılım faaliyetlerini izlemek • Şikayet mekanizmasının şeffaf ve etkilenen tüm kişiler için erişilebilir olmasını sağlamak • Planlanan tüm YYP uygulamalarının programa ve bütçeye uygunluğunu yakından izlemek. • YYP uygulamasının ilgili taraflarıyla istişare halinde alınacak müteakip tedbirleri ayrıntılı olarak planlamak • Dış izleme ve tamamlama denetimi Danışmanına iç izleme verilerinin ve gerekli diğer tüm belgelerin sağlanması • Gerektiğinde uygulamada aksiyon alınması, düzeltmeler hakkında bilgi verilmesi 	Üç Aylık	<ul style="list-style-type: none"> • Proje bileşenine ve/veya arazi edinim türüne göre ekonomik olarak yerinden edilmiş hanelerin ve bireylerin sayısı • YYP uygulaması sırasında arazi edinimi ve geçim kaynaklarının restorasyonu konusunda yürütülen kamu bilgilendirme ve istişare sayısı • Tamamlanan tazminat ödemesi sayısı • Mahkeme işlemleri sonucunda yapılan ödemelerin ve müzakereler sonucunda yapılan ödemelerin miktarı ve yüzdesi • Toplam davalar arasında devam eden/açık dava sayısı • Arazi edinimi ve tazminat sürecine ilişkin şikayetlerin sayısı ve türü • Şikayetlerin durumu (açık, kapalı), kapanış zamanı ve çözüm durumu • AYGM'nin mevcut bütçesinden ve kaynaklarından herhangi bir tazminat ödemesi ve/veya iade alan etkilenen kişi sayısı • YYP uygulaması sırasında iletişime geçilen paydaş sayısı (paydaş türleri, gündeme getirilen/tartışılan konular ve katılımın cinsiyet dağılımı) ve istişarelerden elde edilen geri bildirimler • Etkilenen kişiler arasında hassas gruplara sağlanan destek sayısı ve türü
Bağımsız Taraf	Harici İzleme	<ul style="list-style-type: none"> • YYP taahhütlerine uyumu doğrulamak ve YYP uygulamasındaki sorunlu alanları belirlemek için izleme faaliyetleri gerçekleştirmek • İç izleme kayıtlarını ve raporlarını gözden geçirerek ve hem masaüstü verilerini hem de saha gözlemlerini kullanarak dış izleme raporlarının hazırlanması • PIU'nun ETMIC alt birimine YYP uygulamasını iyileştirmek için alınacak düzeltici eylemler ve önlemler konusunda tavsiyelerde bulunmak 	Altı ayda bir	<ul style="list-style-type: none"> • Yeniden yerleşim süreciyle ilgili gerçekleştirilen bilgilendirme ve danışma faaliyetlerinin sayısı • Hassas gruplarla yapılan istişare sayısı • Fiziksel olarak yerinden edilen hane sayısı, • Geçici geçim desteği veya diğer tazminatları alan etkilenen kişi sayısı • Ek destek alan etkilenen kişi/hane sayısı • Verilen ve mutabakatı yapılan tazminat sözleşmelerinin sayısı • Üzerinde uzlaşma sağlanamayan ve devam eden dava sayısı • Zamanında çözüme kavuşturulan şikayetlerin yüzdesi
Proje Sahibi	Tamamlama Denetim	<ul style="list-style-type: none"> • Yeniden yerleşim faaliyetlerinin tamamlanmasının ardından YYP Tamamlama Denetiminin gerçekleştirilmesi, denetim raporunun hazırlanması ve Proje yönetimine sunulması 	Proje sonunda	<ul style="list-style-type: none"> • Zamanında çözülemeyen/kapatılmayan şikayet sayısı • Etkilenen kişilerden YYP uygulamasına ilişkin niteliksel geri bildirim • Hanelerin yerinden edilme öncesi yaşam standartlarına ve gelir kaynaklarına geri dönüp dönmediği

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 43 / 51

Sorumlu Taraf	Tip	İ&D sürecindeki roller	Sıklık	Göstergeler
				<ul style="list-style-type: none">Alınan tazminat/ürün ödemelerinin haneler tarafından nasıl değerlendirildiğiÖdemelerin tam ikame fiyatı üzerinden yapılıp yapılmadığıHanelerin fiziksel yer değiştirmeye ilişkin memnuniyet durumu

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 44 / 51

Ek-1 Yeniden Yerleşim Planı için Gösterge Niteliğinde Ana Hatlar

Yeniden Yerleşim Planı

Yeniden Yerleşim Planının Asgari Unsurları

1. Projenin tanımı.
Projenin genel tanımı ve proje alanının tanımlanması.
2. Potansiyel etkiler.
Tanımlanması:
 - (a) Yerinden edilmeye yol açan proje bileşenleri veya faaliyetleri, seçilen arazinin neden proje süresi içinde kullanılmak üzere edinilmesi gerektiğini açıklar;
 - (b) Bu tür bileşenlerin veya faaliyetlerin etki alanı;
 - (c) Arazi ediniminin kapsamı ve ölçeği ile yapılar ve diğer sabit varlıklar üzerindeki etkileri;
 - (d) Arazi veya doğal kaynakların kullanımı veya bunlara erişim konusunda projeye getirilen her türlü kısıtlama;
 - (e) Yerinden edilmeyi önlemek veya en aza indirmek için düşünülen alternatifler ve bunların neden reddedildiği; ve
 - (f) Proje uygulaması sırasında yerinden edilmeyi mümkün olduğunca en aza indirmek için kurulan mekanizmalar.
3. Hedefler.
Yeniden yerleşim programının ana hedefleri.
4. Nüfus sayımı anketi ve temel sosyoekonomik çalışmalar.
Etkilenen kişileri belirleyen ve numaralandıran hane düzeyinde bir nüfus sayımının bulguları ve etkilenen kişilerin katılımıyla, projeden etkilenecek arazi, yapılar ve diğer sabit varlıkların araştırılması. Nüfus sayımı araştırması başka temel işlevlere de hizmet eder:
 - (a) Üretim sistemlerinin, işgücünün ve hane halkı organizasyonunun tanımlanması da dahil olmak üzere yerinden edilmiş hanelerin özelliklerinin belirlenmesi; ve yerinden edilmiş nüfusun geçim kaynakları (ilgili olduğu ölçüde, üretim seviyeleri ve hem resmi hem de gayri resmi ekonomik faaliyetlerden elde edilen gelir dahil) ve yaşam standartları (sağlık durumu dahil) hakkında temel bilgiler;
 - (b) Hassas gruplar veya özel hükümlerin uygulanması gerekebilecek kişiler hakkında bilgi;
 - (c) Etkilenebilecek kamu veya toplum altyapısı, mülk veya hizmetlerin belirlenmesi;
 - (d) Yeniden yerleşim programının tasarımı ve bütçelendirilmesi için bir temel sağlanması;
 - (e) Bir son tarihin belirlenmesiyle bağlantılı olarak, uygun olmayan kişilerin tazminat ve yeniden yerleşim yardımından hariç tutulması için bir temel sağlanması; ve
 - (f) İzleme ve değerlendirme amacıyla temel koşulların oluşturulması.

Banka'nın uygun göreceği şekilde, nüfus sayımı anketini tamamlamak veya bilgilendirmek için aşağıdaki konularda ek çalışmalar yapılması gerekebilir:

 - (g) İnsanların geçimlerini ve rızıklarını sağladıkları ortak mülkiyete dayalı doğal kaynakların bir envanteri, yerel olarak tanınan arazi tahsis mekanizmaları tarafından yönetilen mülkiyete dayalı olmayan intifa sistemleri (balıkçılık, otlatma veya orman alanlarının kullanımı dahil) ve proje alanındaki farklı mülkiyet sistemlerinin ortaya çıkardığı tüm sorunlar dahil olmak üzere arazi kullanım hakkı ve transfer sistemleri;
 - (h) Sosyal ağlar ve sosyal destek sistemleri de dahil olmak üzere etkilenen topluluklardaki sosyal etkileşim kalıpları ve bunların projeden nasıl etkileneceği; ve
 - (i) İstisare stratejisi ve yeniden yerleşim faaliyetlerinin tasarlanması ve uygulanması ile ilgili olabilecek resmi ve gayri resmi kurumların (örneğin, topluluk örgütleri, ritüel gruplar, sivil toplum kuruluşları (STK'lar)) tanımı da dahil olmak üzere, yerinden edilmiş toplulukların sosyal ve kültürel özellikleri.
5. Yasal çerçeve.
Yasal çerçevenin analizinden elde edilen bulgular:

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 45 / 51

- (a) Hem değerlendirme metodolojisi hem de ödemenin zamanlaması açısından, zorunlu edinim ve arazi kullanım kısıtlaması yetkisinin kapsamı ve bununla ilişkili tazminatın niteliği;
 - (b) Yerinden edilmiş kişilerin yargı sürecinde kullanabilecekleri çözüm yollarının ve bu tür prosedürler için normal zaman çerçevesinin bir açıklaması ve projeye ilgili olabilecek mevcut şikayet giderme mekanizmaları da dahil olmak üzere geçerli yasal ve idari prosedürler;
 - (c) Yeniden yerleşim faaliyetlerinin uygulanmasından sorumlu kurumlara ilişkin kanun ve yönetmelikler; ve
 - (d) Varsa, zorunlu kamulaştırma, arazi kullanım kısıtlamalarının uygulanması ve yeniden yerleşim önlemlerinin sağlanmasını kapsayan yerel yasalar ve uygulamalar ile ÇSS5 arasındaki boşluklar ve bu boşlukları kapatacak mekanizmalar.
6. Kurumsal çerçeve. Kurumsal çerçevenin analizinden elde edilen bulgular:
- (a) Yeniden yerleşim faaliyetlerinden sorumlu kurumların ve yerinden edilmiş kişilere destek sağlamak da dahil olmak üzere proje uygulamasında rolü olabilecek STK'ların belirlenmesi;
 - (b) Bu tür kurumların ve STK'ların kurumsal kapasitelerinin değerlendirilmesi; ve
 - (c) Yeniden yerleşimin uygulanmasından sorumlu kurumların ve STK'ların kurumsal kapasitelerini geliştirmek için önerilen adımlar.
7. Uygunluk.
Yerinden edilmiş kişilerin tanımı ve ilgili son tarihler de dahil olmak üzere tazminat ve diğer yeniden yerleşim yardımlarına uygunluklarının belirlenmesine yönelik kriterler.
8. Kayıpların değerlendirilmesi ve tazmini.
Kayıpların yerine koyma maliyetini belirlemek için değerlemede kullanılacak metodoloji; ve arazi, doğal kaynaklar ve yerel hukuk kapsamındaki diğer varlıklar için önerilen tazminat türleri ve düzeyleri ile bunlar için yerine koyma maliyetini elde etmek için gerekli olan ek önlemlerin bir açıklaması.
9. Toplum katılımı.
Yerinden edilmiş kişilerin katılımı (ilgili durumlarda ev sahibi topluluklar da dahil olmak üzere):
- (a) Yeniden yerleşim faaliyetlerinin tasarımı ve uygulanmasında yerinden edilmiş kişilerle istişare ve bu kişilerin katılımına yönelik stratejinin açıklaması;
 - (b) İfade edilen görüşlerin bir özeti ve yeniden yerleşim planının hazırlanmasında bu görüşlerin nasıl dikkate alındığı;
 - (c) Sunulan yeniden yerleşim alternatiflerinin ve yerinden edilmiş kişilerin kendilerine sunulan seçenekler konusunda yaptıkları tercihlerin gözden geçirilmesi; ve
 - (d) Yerinden edilmiş insanların planlama ve uygulama boyunca endişelerini proje yetkililerine iletebilecekleri kurumsallaştırılmış düzenlemeler ve etnik azınlıklar, topraksızlar ve kadınlar gibi hassas grupların yeterince temsil edilmesini sağlayacak önlemler.
10. Uygulama takvimi.
Yerinden edilme için öngörülen tarihleri ve tüm yeniden yerleşim planı faaliyetleri için tahmini başlama ve tamamlanma tarihlerini sağlayan bir uygulama programı. Program, yeniden yerleşim faaliyetlerinin genel projenin uygulanmasıyla nasıl bağlantılı olduğunu göstermelidir.
11. Maliyetler ve bütçe.
Enflasyon, nüfus artışı ve diğer beklenmedik durumlar için ödenekler de dahil olmak üzere tüm yeniden yerleşim faaliyetleri için kategorize edilmiş maliyet tahminlerini gösteren tablolar; harcamalar için zaman çizelgeleri; fon kaynakları; ve fonların zamanında akışı için düzenlemeler ve varsa, uygulayıcı kurumların yetki alanı dışındaki alanlarda yeniden yerleşim için finansman.
12. Şikayet giderme mekanizması.
Planda, yerinden edilme veya yeniden yerleşimden kaynaklanan anlaşmazlıkların üçüncü taraflarca çözülmesi için uygun maliyetli ve erişilebilir prosedürler tanımlanmaktadır; bu tür şikayet mekanizmaları, adli başvuru yollarının mevcudiyetini ve topluluk ve geleneksel anlaşmazlık çözüm mekanizmalarını dikkate almalıdır.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 46 / 51

13. İzleme ve değerlendirme.

Yerinden edilme ve yeniden yerleşim faaliyetlerinin uygulayıcı kurum tarafından izlenmesine yönelik düzenlemeler, Banka tarafından uygun görüldüğü şekilde üçüncü taraf gözlemcilerle desteklenerek eksiksiz ve objektif bilgi sağlanması; yeniden yerleşim faaliyetlerinin girdilerini, çıktılarını ve sonuçlarını ölçmek için performans izleme göstergeleri; yerinden edilen kişilerin izleme sürecine dahil edilmesi; tüm yeniden yerleşim faaliyetleri tamamlandıktan sonra makul bir süre boyunca sonuçların değerlendirilmesi; sonraki uygulamalara rehberlik etmek için yeniden yerleşim izleme sonuçlarının kullanılması.

14. Uyarlanabilir yönetim için düzenlemeler.

Plan, proje koşullarındaki beklenmedik değişikliklere veya tatmin edici yeniden yerleşim sonuçlarına ulaşmanın önündeki beklenmedik engellere yanıt olarak yeniden yerleşim uygulamasının uyarlanmasına yönelik hükümler içermelidir.

Yeniden Yerleşimin Fiziksel Yer Değiştirmeyi İçerdiği Durumlarda Ek Planlama Gereklilikleri

Proje koşulları bölge sakinlerinin (veya işletmelerin) fiziksel olarak yer değiştirmesini gerektirdiğinde, yeniden yerleşim planları ek bilgi ve planlama unsurları gerektirir. Ek gereklilikler şunları içerir:

15. Geçici yardım.

Plan, hane halkı üyelerinin ve eşyalarının (veya iş ekipmanı ve envanterinin) taşınması için sağlanacak yardımı açıklamaktadır. Plan, nakit tazminatı seçen ve yeni konut inşası da dahil olmak üzere kendi ikame konutlarını güvence altına alan hane halklarına sağlanacak her türlü ek yardımı açıklamaktadır. Planlanan yeniden yerleştirme alanları (konutlar veya işyerleri için) fiziksel olarak yerinden edilme sırasında yerleşime hazır değilse, plan, geçici kira giderlerini ve yerleşime hazır olana kadar diğer masrafları karşılamaya yetecek bir geçiş ödeneği belirler.

16. Yer seçimi, saha hazırlığı ve yeniden yerleştirme.

Planlanan yeniden yerleşim sahaları hazırlanacağı zaman, yeniden yerleşim planı dikkate alınan alternatif yeniden yerleşim sahalarını tanımlar ve seçilen sahaları açıklar:

- İster kırsal ister kentsel olsun, üretim potansiyeli, konum avantajları ve diğer faktörlerin bir kombinasyonunun daha iyi veya en azından eski alanların avantajlarıyla karşılaştırılabilir olduğu yeniden yerleşim alanlarının belirlenmesi ve hazırlanmasına yönelik kurumsal ve teknik düzenlemeler ile arazi ve yardımcı kaynakların edinilmesi ve transferi için gereken süreye ilişkin bir tahmin;
- Altyapı, tesis veya hizmetlere ek yatırım yaparak (veya proje fayda paylaşım düzenlemeleri oluşturarak) yerel yaşam standartlarını iyileştirme fırsatlarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi;
- Seçilen sahalarda arazi spekülasyonunu veya uygun olmayan kişilerin akınını önlemek için gerekli her türlü önlem;
- Saha hazırlığı ve transferi için zaman çizelgeleri de dahil olmak üzere proje kapsamında fiziksel yer değiştirme prosedürleri; ve
- Daha önce arazi veya yapılar üzerinde tam yasal haklara sahip olmayanlar için kullanım güvencesinin sağlanması da dahil olmak üzere, kullanım hakkının düzenlenmesi ve tapuların yeniden yerleştirilenlere devredilmesi için yasal düzenlemeler.

17. Konut, altyapı ve sosyal hizmetler.

Konut, altyapı (örn. su temini, besleyici yollar) ve sosyal hizmetler (örn. okullar, sağlık hizmetleri) sağlama (veya yerel topluluk tarafından sağlanmasını finanse etme) planları; ev sahibi nüfusa karşılaştırılabilir düzeyde hizmet sağlama veya sürdürme planları; bu tesisler için gerekli saha geliştirme, mühendislik ve mimari tasarımlar.

18. Çevre koruma ve yönetimi.

Planlanan yeniden yerleşim alanlarının sınırlarının bir tanımı; ve önerilen yeniden yerleşimin çevresel etkilerinin bir değerlendirmesi ve bu etkileri hafifletmek ve yönetmek için önlemler (yeniden yerleşimi gerektiren ana yatırımın çevresel değerlendirmesi ile uygun şekilde koordine edilmiştir).

19. Taşınma düzenlemelerine ilişkin istişare.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 47 / 51

Plan, fiziksel olarak yerlerinden edilmiş kişilerle, tazminat ve geçiş dönemi yardımı biçimleri, bireysel haneler, aileler veya önceden var olan topluluklar veya akrabalık grupları olarak yer değiştirme, mevcut grup örgütlenmesi modellerinin sürdürülmesi ve kültürel varlıkların (örneğin ibadet yerleri, hac merkezleri, mezarlıklar) yeniden yerleştirilmesi veya bunlara erişimin korunması ile ilgili tercihler de dahil olmak üzere, kendilerine sunulan yeniden yerleştirme alternatiflerine ilişkin tercihleri konusunda istişare yöntemlerini açıklar.

20. Ev sahibi nüfusla entegrasyon.

Planlanan yeniden yerleştirme alanlarının ev sahibi topluluklar üzerindeki etkisini azaltmaya yönelik tedbirler

- Ev sahibi topluluklar ve yerel yönetimlerle istişareler;
- Planlanan yeniden yerleşim alanlarını desteklemek üzere sağlanan arazi veya diğer varlıklar için ev sahiplerine yapılması gereken ödemelerin derhal ihale edilmesine yönelik düzenlemeler;
- Yeniden yerleştirilenler ile ev sahibi topluluklar arasında ortaya çıkabilecek herhangi bir çatışmanın belirlenmesi ve ele alınmasına yönelik düzenlemeler; ve
- Ev sahibi topluluklardaki hizmetlerin (örneğin, eğitim, su, sağlık ve üretim hizmetleri) artan talepleri karşılayacak şekilde artırılması veya en azından planlanan yeniden yerleşim alanlarında sunulan hizmetlerle karşılaştırılabilir hale getirilmesi için gerekli tüm önlemler.

Yeniden Yerleşimin Ekonomik Yerinden Edilmeyi İçerdiği Durumlarda Ek Planlama Gereklilikleri

Arazi edinimi veya arazi veya doğal kaynakların kullanımı veya bunlara erişim üzerindeki kısıtlamalar önemli ölçüde ekonomik yerinden edilmeye neden olabilecekse, yerinden edilen kişilere geçim kaynaklarını iyileştirmek veya en azından eski haline getirmek için yeterli fırsat sağlayacak düzenlemeler de yeniden yerleşim planına veya ayrı bir geçim kaynaklarını iyileştirme planına dahil edilir. Bunlar şunları içerir:

21. Doğrudan arazi değişimi.

Tarımsal geçim kaynaklarına sahip olanlar için yeniden yerleşim planı, eşdeğer üretken değere sahip ikame arazi alma seçeneği sunar veya eşdeğer değere sahip yeterli arazinin mevcut olmadığını gösterir. İkame arazinin mevcut olduğu durumlarda, plan, yerinden edilmiş kişilere tahsisi için yöntemleri ve zamanlamayı açıklar.

22. Arazi veya kaynaklara erişim kaybı.

Geçim kaynakları, ortak mülkiyet kaynakları da dahil olmak üzere arazi veya kaynak kullanımının veya erişiminin kaybindan etkilenenler için yeniden yerleşim planı, ikame veya alternatif kaynaklar elde etme yollarını tanımlar veya alternatif geçim kaynakları için başka şekilde destek sağlar.

23. Alternatif geçim kaynakları için destek.

Ekonomik olarak yerinden edilmiş diğer tüm kategoriler için, yeniden yerleşim planı, beceri eğitimi, kredi, lisans veya izinler veya özel ekipman dahil olmak üzere ilgili ek yardımların sağlanması da dahil olmak üzere, istihdam elde etmek veya bir iş kurmak için uygulanabilir düzenlemeleri açıklar. Geçim kaynakları planlaması, gerektiğinde, alternatif geçim kaynakları sağlamada dezavantajlı olabilecek kadınlara, azınlıklara veya hassas gruplara özel yardım sağlar.

24. Ekonomik kalkınma fırsatlarının değerlendirilmesi.

Yeniden yerleşim planı, yeniden yerleşim süreçlerinin bir sonucu olarak iyileştirilmiş geçim kaynaklarını teşvik etmek için uygulanabilir fırsatları tanımlar ve değerlendirir. Bu, örneğin, tercihli proje istihdam düzenlemeleri, özel ürünlerin veya pazarların geliştirilmesi için destek, tercihli ticari imar ve ticaret düzenlemeleri veya diğer önlemleri içerebilir. Plan, ilgili olduğu durumlarda, proje bazlı fayda paylaşımı düzenlemelerinin oluşturulması yoluyla topluluklara veya doğrudan yerinden edilmiş kişilere mali dağıtım yapılmasına yönelik beklentilerin fizibilitesini de değerlendirmelidir.

25. Geçiş dönemi desteği.

Yeniden yerleşim planı, geçim kaynakları kesintiye uğrayacak olanlara geçiş desteği sağlar. Bu, kaybedilen mahsuller ve kaybedilen doğal kaynaklar için ödeme, işletmeler için kaybedilen karların ödenmesi veya iş yerinin taşınmasından etkilenen çalışanlar için

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 48 / 51

kaybedilen ücretlerin ödenmesini içerebilir. Plan, geçiş dönemi desteğinin geçiş dönemi süresince devam etmesini sağlar.

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 49 / 51

Ek-2 Ex-Post Sosyal Denetim Şablonu

EX-POST SOSYAL DENETİM (EPSA)

1. Proje Geçmişi (0,5 sayfa)

- Proje Değerlendirme Dokümanından (PAD) uygun haritalarla desteklenen ve bileşenlerin tanımlanmasını içeren Özet Proje Tanımı (ayrıntılar için PAD'ye bağlantı verilebilir). Odak noktası ana proje değil, EPSA'ya konu olan alt proje olmalıdır.*
- Etkilenen varlıkların tüm kategorileri için arazi ölçeğinin ve etkilenen kişi sayısının tanımı da dahil olmak üzere, fiziksel yerinden edilme veya arazi ediniminin gerçekleştiği durumlarda Araziyi Kullanacak Bileşenlerin Tanımlanması. Kaynak kullanımı veya erişimi üzerindeki projeye ilgili herhangi bir kısıtlamanın tanımı.*

2. Ex-Post Sosyal Denetim (EPSA) hakkında (0,5 -1 sayfa, ayrıntılar Eklerde verilebilir)

- EPSA Neden Gereklidir?**
- EPSA'da özellikle dikkat edilmesi gerektiğinden, ÇSS5 gerekliliklerinin karşılanmasıyla ilgili olarak Ülke Sistemlerinin Boşluk Analizine ve Belirlenen Boşluk Doldurma Önlemlerine atıfta bulunulması.¹⁸*
- Kullanılan EPSA Metodolojisinin Açıklaması.**

3. Gerçekleştirilen Arazi Edinimi ve Prosedürlerdeki Boşluklar (3-5 sayfa)

- Uygunluk için son tarih de dahil olmak üzere, tazminat için arazi ediniminde ve sağlanan diğer tüm yardım şekillerinde uygulanan Uygunluk Kriterlerinin Açıklaması.**
- Uygulanan Arazi ve Varlık Değerleme Prosedürlerinin Açıklaması ve takip edilen tazminat standartları.**
- Satın alma süreciyle bağlantılı olarak izlenen Danışma ve Bilgilendirme Düzenlemeleri.**
- Etkilenen Kişiler için Mevcut Şikayet Mekanizmasının Açıklaması.**
- Uygulanan Prosedürler, Süreç ve Sonuçlardaki Boşlukların Belirlenmesi Ulusal hukuk ve ÇSS5'e göre edinim ve yerinden edilme ve bunların tazmini.**

4. Uygunluk Kriterleri ve Tazminatlardaki Boşluklar

- Boşluk analizine referansla tüm Etkilenen Parsellerin listesi (bkz. dipnot 18), etkilenen parsellere ilişkin bilgiler (parsellerin kullanım durumu, belirlenen resmi/gayri resmi kullanıcılar, arazi sahipleri, hissedarlar, hassasiyet durumları, parsel üzerinde belirlenen varlıklar, toplam parsel alanı/etkilenen parsel alanı yüzdesi, her bir parsel için ödenen tazminat.*

Tablo XX: Arazi edinimine konu olan parsellerin ve etkilenen kişilerin sayısı (bu tablo şablon olarak verilmiştir ve yukarıda madde 4.a'da sağlanan kılavuz doğrultusunda proje kapsamına göre uyarlanabilir)

¹⁸ Belirlenen boşluklar aşağıdakilerden oluşmaktadır: (i) geçim kaynaklarının restorasyonuna yönelik hükümler bulunmamaktadır; (ii) tapu sahibi olmayanlar, kamu arazisi kullanıcıları, gecekonducular ve geleneksel mal sahipleri de dahil olmak üzere etkilenen kişileri kapsamamaktadır veya yoksul ve hassas durumdaki kişiler, topluluk katılımı, toplumsal cinsiyet etkileri ve şikayet mekanizmaları (ŞM'ler) için özel hükümler bulunmamaktadır; (iii) Türk hukuku amortismanı piyasa değerinden düştüğü ve tescil ve devir vergilerini hariç tuttuğu için tazminat, ikame maliyeti ile tam olarak uyumlu değildir; (iv) Türk hukuku ortak mülkiyet kaynakları için tazminatı kapsamamaktadır; (v) yeniden yerleşim planının uygulanması sırasında sürekli istişare ve ŞM kurulması için hüküm yoktur (Türkiye. Dünya Bankası Çevresel ve Sosyal Çerçevesi ile ülke yasalarının karşılaştırılması)

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 50 / 51

Bileşen	Daimi		Geçici				Gayri resmi kullanıcılar (varsa)		TOPLAM	
	Satın alındı		İrtifak Hakkı		Kiralık		Parsel sayısı	Etkilenen kişi sayısı	Parsel sayısı	Etkilenen kişi sayısı
	Parsel sayısı	Etkilenen kişi sayısı	Parsel sayısı	Etkilenen kişi sayısı	Parsel sayısı	Etkilenen kişi sayısı				
Bileşen X										
Bileşen Y										
Z Bileşeni										
TOPLAM										

b) Etkilenen Kişilere Ödenen Tazminat Listesi (amortisman kesintisi ile tescil ve devir vergilerinin miktarını belirtiniz)

c) Etkilenen Kişilerin Tespiti ve Ödenen Tazminatlara İlişkin Eksikliklerin Konsolide Listesi ve Gönderilen Tüm Şikayetlerin Listesi.

5. Sonuç

a) Belirlenen Boşlukları Gidermek için Zamana Bağlı Etki Azaltma Planı. (1-2 sayfa)

Ekler

YENİDEN YERLEŞİM ÇERÇEVESİ		CNR-ETMIC-YYÇ-001
Final	Tarih Aralık 2024	Sayfa 51 / 51

Ek-3 Yeniden Yerleşim Planı İlerleme Raporlama Formatı

Yeniden Yerleşim Planı İlerleme Raporu

[Raporun kapağında hazırlanma tarihi ve raporlama dönemi (ay) ile (ay) 20XX olarak yer alacaktır]

1 - Alt Proje Tanımı

(Bu bölüm, tasarımda bir değişiklik olmadığı sürece raporlarda nispeten değişmeden kalır)

Aşağıdakiler de dahil olmak üzere alt projenin kısa tanımı/genel görünümü: diğer kaynaklar tarafından finanse edilen ilgili tesisler de dahil olmak üzere projenin işlevselliği ve başarısı için gereken tüm ilgili tesisler; temel bileşenler; raporlar, arazi erişim gereksinimlerini değiştirebilecek tasarım değişikliklerini veya varyasyonlarını güncellemelidir.

2 - Uygulama Özeti

Arazi edinimi ve/veya yeniden yerleşim konusunda bugüne kadar üstlenilen tüm görev ve faaliyetlerin bir özeti sunulmalıdır. Arazi için müzakereler, mahkeme davaları, tazminat ödemeleri, toplum katılımı, yer seçimi, fiziksel yer değiştirme, geçim kaynaklarının restorasyon planı ve şikayetler gibi konulardaki ilerleme açıklanmalıdır.

3 - Ortaya Çıkan Sorunlar ve Öneriler

Bu bölüm kilit sorunları tanımlamalı ve çözüm/çözumsuzlük durumunu rapor etmelidir.

4 -Önceki Tavsiyelerin Takibi

Bu bölüm, önceki dönemden herhangi bir takip gerekliliği olmayacağı için ilk rapor için mevcut olmayacaktır. İkinci rapordan itibaren bu bölüm, bir önceki raporda gündeme getirilen kilit konular ve bunları hafifletmek için alınan önlemler hakkında bilgi verecektir. Çözülmemiş herhangi bir sorun yine bu bölümde belirtilecektir.

5 - Sonuç

Bu bölümde YYP uygulamasının genel ilerlemesi değerlendirilecek ve tavsiyeler doğrultusunda gelecekte atılacak adımlar tartışılacaktır.

6- Yeniden Yerleşim Planının Uygulanması için Özet Tablolar

YYP'de belirtilen izleme göstergelerine uygun olarak, bu bölüm YYP uygulamasına ilişkin hem döneme özgü hem de birikmiş bilgileri çeşitli tablolar aracılığıyla sağlayacaktır. Tablolar, sunulan bilginin içeriğine bağlı olarak bir excel çalışma sayfasında ayrı olarak veya doğrudan bu bölüm altında sunulabilir. Tablolar, edinilen toplam arazi alanını, etkilenen kişi sayısını (cinsiyete ve hassasiyet durumuna göre ayrıştırılmış olarak), etkilenen hane sayısını, hak sahipliği kategorisini, arazi edinim sürecinin durumunu, tazminat ödemesinin durumunu vb. içerecektir.

